

**Stratēģiskais kopsavilkuma ziņojums
par Latvijas Lauku attīstības
programmas 2007.-2013.gadam
īstenošanu periodā no 2007.-
2009.gadam**

Saturs

Tekstā lietotie saīsinājumi.....	4
Ievads	5
1. Ekonomiskā un sociālā stāvokļa raksturojums	6
2. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem	7
2.1. LAP pasākumu kvalitatīvā analīze	7
2.1.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi	9
2.1.1.1. LAP pasākums „Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem”	10
2.1.1.2. LAP pasākums „Lauku saimniecību modernizācija”	11
2.1.1.3. LAP pasākums „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”	13
2.1.1.4. LAP pasākums „Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”	14
2.1.1.5. LAP pasākums „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”	16
2.1.1.6. LAP pasākums „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	17
2.1.1.7. LAP pasākums „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”	17
2.1.1.8. LAP pasākums „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”	19
2.1.1.9. LAP pasākums „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”	20
2.1.1.10. LAP pasākums „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana”	20
2.1.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi.....	22
2.1.2.1. LAP pasākums „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”	23
2.1.2.2. LAP pasākums „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”	24
2.1.2.3. LAP pasākums „Agrovides maksājumi”	24
2.2. LAP sasniegumi un rezultāti attiecībā pret Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plānā noteiktajiem rādītājiem	26
3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana	36
3.1. Latvijas Lauku attīstības valsts stratēģijas plāna finanšu progress	36

3.2.	Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finanšu īstenošana un rādītāji.....	40
3.3.	Tehniskās palīdzības izmantošana	43
4.	Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana	44
4.1.	Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana.....	44
4.2.	Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes	48
4.3.	Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē	50
4.4.	Problēmas un to risinājumi	50
5.	Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem.....	51
6.	Valsts lauku tīkla darbība	51
	Secinājumi.....	55
	Pielikums. Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatori 2007.- 2013. gadam	56

Tekstā lietotie saīsinājumi

BDUZ – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos
BI – Buferjoslu ierīkošana
BLA – Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība
BPV – bruto pievienotā vērtība
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EK – Eiropas Komisija
ELV – Ekonomiskās lauksaimniecības vienības
EPS – Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES – Eiropas Savienība
EZF – Eiropas Zivsaimniecības fonds
IAKS – integrētā administrēšanas un kontroles sistēma
IDIV – Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana
IKP – iekšzemes kopprodukts
KF – Kohēzijas fonds
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam
LAP (2004-2006) – Lauku attīstības plāns 2004.-2006.gadam
LAP IS - Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam informācijas sistēma
LDF – Latvijas dabas fonds
LDGRS – Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana
LEK – Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LLKC – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs
LVAEI – Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MLA – Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas
NATURA – *Natura 2000* maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK
NIM – *Natura 2000* maksājumi (meža īpašniekiem)
NNS – Nepārtrauktā novērtēšanas sistēma
NSP – Nacionālais stratēģijas plāns
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
RLZP – Rugāju lauks ziemas periodā
SUDAT – Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
UK – Uzraudzības komiteja
VLT – Valsts lauku tīkls
VMD – Valsts mežu dienests
VRG – Vietējā rīcības grupa
ZM – Zemkopības ministrija

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (Regula (EK) Nr.1698/2005) 13.pantu dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas stratēģiskā uzraudzība, kuras ietvaros pirmo reizi līdz 2010.gada 1.oktobrim katra dalībvalsts iesniedz EK kopsavilkuma ziņojumu. Šajā ziņojumā izklāstīts valsts stratēģijas plāna un mērķu īstenošanā sasniegtais un tā ieguldījums Kopienas stratēģisko pamatnostādņu sasniegšanā.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

2007.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana divos LAP pasākumos: „Lauku saimniecību modernizācija” un "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai".

2008.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana 12 LAP pasākumos, un publiskais finansējums tika izmaksāts 7 LAP pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

Kopumā 2009.gadā projektu iesniegumu pieņemšana notika 18 projektu veida LAP pasākumiem un 4 platību maksājumu LAP pasākumiem.

LAP pasākumos „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” un „Ražotāju grupas” viss izmaksātais publiskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Komisijas 2006.gada 5.septembra Regulu (EK) Nr. 1320/2006, ar ko paredz noteikumus pārejai uz lauku attīstības atbalstu, kurš noteikts ar Padomes Regulu (EK) Nr.1698/2005.

Pavisam no 2007.-2010.gada 30.jūnijam tika apstiprināti 13 464 **projektu veida** LAP pasākumu projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu 549,5 milj. EUR, savukārt pilnībā vai daļēji apmaksāti – 6 706 projekti (128 milj. EUR). No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti 2 513 052 EUR (bez PVN). No tiem ELFLA Vadošā iestāde 2009.gadā izlietoja 1 613 825 EUR, bet ELFLA maksājumu iestāde - 899 227 EUR.

Sākot ar 2008. gadu, lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. 2009.gadā šo iespēju izmantoja 1626 lauksaimnieki.

Ziņojumā finansējums ir pārrēķināts pēc eiro kursa, kur 1 EUR = 0,702804 LVL, ja tas nav atrunāts citādi.

1. Ekonomiskā un sociālā stāvokļa raksturojums

Laika periodā no 2005.-2007. gadam Latvijā bija vērojama strauja ekonomiskā izaugsme, pieaugot IKP ik gadu vidēji par 11%. Augstos izaugsmes tempus nodrošināja galvenokārt iekšējais pieprasījums, kas balstījās lielā mērā uz nozīmīgu ārējā kapitāla ieplūdi. Būtiski pieauga kā privātais patēriņš, tā investīcijas. Mazāka loma izaugsmē bija eksporta palielinājumam. 2008.gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā, iestājās recesija, un IKP apjoms 2008. gadā samazinājās par 4,6%. Ekonomiskās situācijas pasliktināšanos noteica kā iekšējie (iekšējā pieprasījuma stimulu pavājināšanās), tā ārējie (globālās izaugsmes tempu samazināšanās) ekonomiku ietekmējošie procesi. Samazinoties finanšu ieplūdei notika straujš privātā patēriņa un investīciju sarukums. Arī 2009.gadā turpinājās Latvijas ekonomikas lejupslīde un IKP samazinājās par 18%. 2009. gada otrajā pusē ir atsācies neliels eksporta apjomu pieaugums. Tomēr kopumā 2009. gadā eksporta apjomi bija gandrīz par 14% mazāki nekā gadu iepriekš¹

Sarūkot iekšējam pieprasījumam un mazinoties piedāvājuma puses faktoru ietekmei, kopš 2008. gada vidus pakāpeniski mazinājās patēriņa cenas. 2010. gada februārī 12 mēnešu deflācija bija 4,2% (2008. gada decembrī 12 mēnešu inflācija bija 10,5%). Kopējo cenu līmeni galvenokārt mazināja vājais pieprasījums, kas saistīts ar iedzīvotāju ienākumu samazinājumu un bezdarba pieaugumu. 2009. gadā nodarbināto iedzīvotāju skaits turpināja strauji mazināties, gada beigās nodarbināti bija 932,6 tūkst. cilvēku jeb par 14% mazāk nekā 2008. gada beigās. 2009. gada 4. ceturksnī bezdarba līmenis sasniedza 19,7%.

1. Tabula. Latvijas ekonomisko un sociālo stāvokli raksturojošie rādītāji

	2006.	2007.	2008.	2009.
	Pieaugums vai samazinājums %, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
IKP	12,2	10,0	-4,6	-18,0
Patēriņa cenas	6,5	10,1	15,4	3,5
IKP, Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	-	7,8	-0,5	3,6
IKP, Zvejniecība	2,3	2,4	3,9	2,5
IKP, Apstrādes rūpniecība	6,2	0,5	-6,5	-19,2
IKP, Būvniecība	13,6	5,7	-2,6	-33,6
IKP, Pakalpojumi	4,4	10,0	-2,5	-15,0
Eksporta – Importa saldo	-21,5	-20,2	-13,1	-0,9
Bezdarba līmenis valstī*	6,8	6,0	7,5	16,9
Bezdarba līmenis laukos*	6,7	5,9	6,8	16,2
Ienākumi no lauksaimnieciskās darbības**	29,0	6,3	-14,5	-19,7
Neto ienākumi uz 1 lauksaimniecībā nodarbināto**	45,2	21,3	-7,9	-15,7

*darba meklētāju īpatsvars, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi

*LVAEI (LEK dati)

2008. un 2009.gadā straujāk samazinājās preču un pakalpojumu izlaide uz iekšējo pieprasījumu vērstās nozarēs – būtiski saruka mazumtirdzniecības apgrozījums un būvniecības produkcijas izlaide. Šīs nozares arī visbūtiskāk noteica IKP samazinājumu.

Ekonomiskā krīze ietekmēja arī galvenos Latvijas lauksaimniecības ražošanas sektorus, novedot tos kritiskā situācijā, kā rezultātā virkne lauksaimniecības uzņēmumu ir nonākuši grūtības un strauji pieaug

¹ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību

saimniecību bankrotu skaits. Latvijas piensaimniecības nozarē 2009.gads iezīmējās ar daudziem negatīviem apstākļiem, tostarp kopējo piena ražošanas samazinājumu, piena iepirkuma cenas strauju un dramatisku samazināšanos, kā arī problēmām eksporta tirgos².

Būtiskākās problēmas, ar kurām Latvija saskārās 2009.gada garumā:

- ✓ mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās saruka par 28%;
- ✓ būvniecības apjomi gada laikā kritās par 33,6%;
- ✓ apstrādes rūpniecības izlaide salīdzināmās cenās samazinājās par 19,2%. Gada laikā gandrīz uz pusi samazinājās mašīnu un iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas apjomi;
- ✓ kopumā saražotās produkcijas realizācija eksporta tirgos 2009.gadā samazinājās par vairāk kā 20%;
- ✓ 2009.gadā investīcijas samazinājās par 37,7%, pie tam krituma tempi aizvien pieaug. Joprojām saglabājas zema ražošanas jaudu noslodze, bankas ir ļoti piesardzīgas uzņēmēju kredītēšanā, kā arī būtiski ir samazināti valsts izdevumi investīcijām.
- ✓ Ievērojami sašaurinoties iekšējam pieprasījumam, sarucis ir preču un pakalpojumu imports. 2009. gadā kopumā imports saruka par 34,2%.
- ✓ 2009.gadā ir ievērojami samazinājušies kredītēšanas apjomi. 2009. gada beigās izsniegto kredītu atlikumu apjoms bija par 7,3% mazāk nekā pirms gada.
- ✓ 2009.gada sākumā, strauji augot bezdarbam un samazinoties iedzīvotāju ienākumu līmenim, pasliktinājās uzņēmēju maksātspēja. Kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa kopējā kredītportfelī pieauga no 15% 2008. gada beigās līdz 25,5% 2009.gada beigās.
- ✓ Būtiski krītoties darbaspēka pieprasījumam, nodarbināto skaits 2009.gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, ir samazinājies par 137,5 tūkstošiem jeb 12,2%;
- ✓ Lielākais darba algas kritums bija novērojams sabiedriskajā sektorā, kur bruto algas 2009.gadā bija vidēji par 11% mazākas nekā gadu iepriekš;
- ✓ Produkcijas cenu samazināšanās izraisīja nozīmīgu bruto pievienotās vērtības kritumu – BPV faktiskajās bāzes cenās novērtēta par 27% mazāka kā 2008.gadā;
- ✓ Ņemot vērā valsts un ES subsīdiu kompensējošo ietekmi, neto ienākumi uz 1 lauksaimniecībā nodarbināto ir samazinājušies par 15,7%;

2. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem

2.1. LAP pasākumu kvalitatīvā analīze

Ar 2008.gada 15.februāra lēmumu Nr. K(2008)705 EK apstiprināja LAP, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī (CCI 2007 LV 06 RPO 001). Publiskie izdevumi LAP īstenošanai ir 1 361 646 324 EUR visā laikposmā, un ELFLA maksimālais ieguldījums ir 1 041 113 504 EUR. Saskaņā ar šo lēmumu Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim. Ar šo lēmumu tika arī apstiprināts valsts atbalsts, kurš paredzēts, lai saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1698/2005 89.pantu sniegtu valsts papildu finansējumu lauku attīstības pasākumiem, par ko ir piešķirts Kopienas atbalsts un kas attiecīgā gadījumā ir iekļauti programmā, ciktāl uz šādu valsts atbalstu attiecas Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 36.panta darbības joma.

² ZM 2009.gada 3.februāra Informatīvais ziņojums „Par ārkārtas pasākumiem piensaimniecības nozares problēmu risināšanai”

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1698/2005 69.panta 5a punktu 2009.gadā Latvijai tika piešķirts papildus finansējums 2009.un 2010.gadam Eiropas ekonomiskās atveseļošanās plāna (jaunie izaicinājumi) ietvaros. ES līdzfinansējuma daļa ir 13 261 000 EUR.

Tā kā lēmums par LAP apstiprināšanu tika pieņemts pēc 2007.gada 1.janvāra, ar kuru stājās spēkā „Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2007. – 2013.gadā” (turpmāk – pamatnostādnes), EK uzskatīja, ka pamatnostādņu 15., 16., un 185.punkts neaizkavē tiesības pretendēt uz atbalstu LAP aktivitātēm, kuras atbalsta saņēmēji uzsāka starp 2007.gada 1.janvāri un LAP apstiprināšanu valsts atbalstam, kurš paredzēts, lai atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1698/2005 89.pantam sniegtu valsts papildu finansējumu lauku attīstības pasākumiem.

2007.gada 3.augustā LAD izsludināja atklāta konkursa projekta iesniegumu pieņemšanas pirmo kārtu LAP pasākumiem "Lauku saimniecību modernizācija" un "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai" saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 8.maija noteikumiem Nr.314 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai atklātu projektu iesniegumu konkursa veidā".

Projekti tika iesniegti LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs (RLP). Saņemtos projektu iesniegumus sakārtoja atbilstīgi saņemtajam atlases kritēriju punktu skaitam. Pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” iesniegtos projektus sarindoja katrai RLP piešķirtā finansējuma ietvaros. Tādēļ kādā no deviņām RLP finansējuma pietrūka, bet kādā citā, savukārt, bija tā pārpalikums. Finansējums starp RLP netika pārdalīts, bet tika pārcelts uz nākamo projektu pieņemšanas kārtu, dodot iespēju reģionos, kuros iesniegto projektu pieteiktā publiskā finansējuma summa bija mazāka par attiecīgajai RLP piešķirto finansējumu, paredzēto finansējumu saņemt nākamajos LAP īstenošanas gados.

2007.gadā lauksaimnieki varēja pieteikties atbalsta saņemšanai arī LAP pasākumā „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un pasākumā „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas”.

Lai arī 2007.gadā LAP iepriekšminēto pasākumu kārtas tika atvērtas un atbalsta saņēmēji varēja iesniegt savus pieteikumus uz atbalsta saņemšanu, maksājumi šajā gadā netika veikti.

2008.gadā tika uzsākta atbalsta pretendentu iesniegumu pieņemšana 16 LAP pasākumos.

2008.gadā LAP publiskais finansējums tika izmaksāts 7 programmas pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

2009.gadā turpinājās LAP ieviešana. Lai projektu iesniedzējiem samazinātu administratīvo slogu, tika veiktas būtiskas izmaiņas vispārējos normatīvajos aktos un konkrēto pasākumu ieviešanu regulējošajos normatīvajos aktos, tai skaitā normatīvajos aktos, kas noteica kārtību, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, ELFLA un EZF un piešķir valsts un ES atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai atklātu projektu iesniegumu konkursu un kompensāciju maksājumu veidā. Lai vienkāršotu atbalsta saņemšanas nosacījumus, radās nepieciešamība mainīt arī spēkā esošo normatīvo aktu struktūru, kas līdz šim bija diezgan sadrumstalota. Pēc normatīvo aktu prasību izvērtēšanas, tika

pieņemts lēmums vienā normatīvajā aktā konsolidēt tiesību normas, kas attiecas uz atbalsta pretendentiem un sīki reglamentē atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieņemot Ministru kabineta noteikumus, kas nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un ES atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai. Būtiskākā izmaiņa paredzēja, ka turpmāk atbalsta saņēmējam vairs nav jāslēdz līgums ar LAD, jo projekta īstenošanu ir iespējams uzsākt uzreiz pēc projekta iesnieguma iesniegšanas LAD, uzņemoties pilnu finanšu risku, nesagaidot lēmuma pieņemšanu par projekta iesnieguma apstiprināšanu vai noraidīšanu. Tādējādi atbalsta pretendentiem tiek dota pilna rīcības brīvība un novērsti šķēršļi projektā paredzēto aktivitāšu īstenošanai atbalsta pretendentiem pieņemamākajos un optimālākajos termiņos. Lai samazinātu projektu izskatīšanas laiku, ieviestas izmaiņas projektu vērtēšanas sistēmā, definējot pamata projektu atbilstības kritērijus, kas tika izvērtēti īsā laika periodā un, tikai konstatējot atbilstību šiem kritērijiem, turpinās projektu precizēšana un virzība. Lai veicinātu pasākumos pieejamo līdzekļu apguves intensitāti, noteikumos tika iekļauta arī iespēja atbalsta pretendentiem (izņemot valsts budžeta iestādes, valsts kapitālsabiedrības, pašvaldības, biedrības vai nodibinājumus) saņemt avansu projektā paredzēto aktivitāšu īstenošanai ne vairāk kā 20 % apmērā no kopējā projektam piešķirtā valsts un ES finansējuma apmēra, ja atbalsta saņēmējs iesniedz LAD avansa pieprasījumu un neatsaucamu bankas garantiju, kas garantē finansiālo saistību izpildi 110% apmērā no avansa summas.

2.1.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi

Līdz ar LAP apstiprināšanu tika izstrādāta un apstiprināta nacionālā likumdošana LAP īstenošanai un no 2007.-2009.gadam LAP ietvaros tika nodrošināta projektu iesniegumu pieņemšana 18 pasākumos.

2007.gadā tika uzsākta divu LAP pasākumu projektu iesniegumu pieņemšana. Šie pasākumi ir „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

2008.gadā tika nodrošināta projektu iesniegumu pieņemšana 13 pasākumiem. Pavisam 13 ELFLA pasākumu ietvaros 2008.gadā tika pieņemti 3943 projekti par kopējo publisko finansējumu ap 200 milj. EUR, apstiprināti 2073 projekti par kopējo publisko finansējumu ap 85 milj. EUR.

2009.gadā tika nodrošināta projektu iesniegumu pieņemšana 18 pasākumiem. Pavisam 2009.gadā tika pieņemti 5 457 projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu ap 115 milj. EUR, savukārt apstiprināti - 5 465 projekti (ap 190 milj. EUR).

2. Tabula. Projekta veidu pasākumi LAP ietvaros un to izsludinātās kārtas līdz 2010.gada 30.jūnijam

Pasākumi	Izsludināto kārtu skaits
„Arodapmācības un informācijas pasākumi”	1
„Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem”	1
„Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana”	1
„Lauku saimniecību modernizācija”	8
„Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”	3
„Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”	5
„Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un	2

pielāgošanu”	
„Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai”	3
„Ražotāju grupas”	3
„Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	3
„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”	3
„Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”	6
„Tūrisma aktivitāšu veicināšana”	5
„Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”	12
„Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”	1
„Vietējās attīstības stratēģijas”	3
„Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”	2
„Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	1

Avots: ZM

Sīkāka analīze tiks veikta par lielākajiem un ekonomiski nozīmīgākajiem LAP pasākumiem:

- ✓ „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”;
- ✓ „Lauku saimniecību modernizācija”;
- ✓ „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”;
- ✓ „Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”
- ✓ „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”;
- ✓ „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”;
- ✓ „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”;
- ✓ „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”;
- ✓ „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”;
- ✓ „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana”;
- ✓ „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”;
- ✓ „Agrovide”.

2.1.1.1. LAP pasākums „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”

Pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” ietvaros 2009.gadā tika izsludināta 1 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kurā atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un apstiprinātais publiskais finansējums vairāk nekā 2 reizes pārsniedza kārtai pieejamo publisko finansējumu. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes un Viduslatvijas LAD RLP. Kopumā tika iesniegti 280 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 10 468 630 eiro apmērā, no kuriem apstiprināti tika 235 projekti ar publisko finansējumu 8 643 011 eiro apmērā. Ņemot vērā tā brīža ekonomisko situāciju valstī un nepieciešamību maksimāli atbalstīt LAP pasākumus, kas vērsti uz ražošanas attīstību, LAP UK pieņēma lēmumu neturpināt pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” ieviešanu, bet pasākumam paredzēto finansējumu novirzīt citu pasākumu īstenošanai, kuru ietvaros veicamās aktivitātes vērstas uz uzņēmumu ražošanas attīstību, modernizāciju, uzņēmumu darbības dažādošanu un ieguldījumiem infrastruktūrā, kā arī

pasākumiem vides un lauku ainavas uzlabošanai. Lēmums par pasākuma ieviešanas apturēšanu tika saskaņots ar lauksaimniekus pārstāvošajām sabiedriskajām organizācijām. Tomēr minētajā LAP UK sēdē tika izskatīti un atbalstīti arī grozījumi LAP pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” paredzētā atbalsta nosacījumos. EK apstiprinātie grozījumi tika iestrādāti normatīvajos aktos, kas nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un ES atbalstu pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”. Grozījumi paredz, ka investīcijām, ko veic jaunais lauksaimnieks, kurš projekta iesnieguma iesniegšanas dienā ir jaunāks par 40 gadiem, atbalsta intensitāte tiek palielināta par 10%. Ņemot vērā, ka pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” pašreiz atkarībā no investīciju veida, atbalsta intensitāte ir no 25-45% no attiecināmo izmaksu kopsummas un vienam atbalsta saņēmējam pieejamā kopējā attiecināmo izmaksu summa visā programmēšanas periodā ir 4 milj. EUR, jaunajiem lauksaimniekiem tiek dota prioritāte finansējuma iegūšanā un paaugstināta atbalsta intensitāte visām veicamajām investīcijām, kā arī iespēja projektus veidot, izmantojot daudzkārt lielāku pieejamo attiecināmo izmaksu apjomu, nekā to paredz pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” nosacījumi.

2.1.1.2. LAP pasākums „Lauku saimniecību modernizācija”

Kaut arī līdz 2007.gada beigām EK nebija pieņēmusi lēmumu par LAP apstiprināšanu, un Latvijas Republikas atbildīgajām iestādēm nebija tiesību uzņemties saistības LAP ietvaros, tomēr atklāta konkursa projekta iesniegumu pieņemšanas pirmās kārtas izsludināšana LAP pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija" atbilda LAP 1.ass mērķī minētajai lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai, atbalstot to pārstrukturizēšanu, attīstību un inovāciju.

Pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 3 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas un atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums bija 19% no šo 3 kārtu izsludinātā publiskā finansējuma, kas liecina par ekonomiskās krīzes negatīvo ietekmi uz uzņēmēju spēju investēt uzņēmumu attīstībā, jo iepriekšējā – 2008.gadā tika pieprasīts gandrīz 97% no attiecīgajās kārtās izsludinātā publiskā finansējuma. 2009.gadā tika iesniegti 547 projekti un apstiprināti 743 projekti. Lielākā daļa investīcijas veiktas jaunu ražošanas pamatlīdzekļu iegādei (aptuveni 73 %), taču ar būvniecību saistītās investīcijas ir bijušas daudz mazākas (aptuveni 27 %), kas liecina par īstermiņa investīciju pārsvaru. Lielākā daļa saimniecību, kas pieteikušās uz atbalstu, darbojas graudkopības nozarē (aptuveni 45 %) un piena lopkopības nozarē (aptuveni 33 %), daudz mazāk gaļas lopkopības nozarē (aptuveni 8 %), kā arī jaukta tipa saimniecības (laukkopība un lopkopība) – aptuveni 6 %, kas liecina par graudkopības un piena lopkopības dominējošo stāvokli Latvijas lauksaimniecībā. Lielākā aktivitāte ir Zemgales reģionā, kur zemkopība ir visattīstītākā nozare. Zemgales reģionā ir apstiprināti 33% no kopējā 2009.gadā pasākumam apstiprinātā finansējuma. Šajā reģionā bija koncentrētas vislielākās cukurbiešu platības un nozares pārstrukturizācijas rezultātā lauku saimniecības saņēma ievērojamas kompensācijas. Tāpēc šī reģiona lauksaimniekiem ir pieejami lielāki līdzekļi ko ieguldīt investīcijās. 51% projektu iesniegti Ziemeļvidzemes, Ziemeļkurzemes, Lielrīgas un Dienvidlatgales RLP. Šie ir reģioni, kas aptver diezgan lielu daļu Latvijas teritorijas un kuros ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta. Zemākā aktivitāte novērojama Ziemeļaustrumu un Austrumlatgales reģionos, kas ir no galvaspilsētas visattālākie un pašlaik ekonomiski mazāk attīstītie reģioni. Pasākuma ietvaros kopumā atbalsts ir izmaksāts 1625 lauku saimniecībām, no kurām 1416 ir juridisku personu īpašums un 209 pieder fiziskām personām, t.sk. 118 vīriešiem un 91 sievietei. Kopējais izmaksātais atbalsts 2009.gadā sastādīja 30 milj. EUR. 2009.gadā projektu pieņemšana notika saskaņā ar jauniem Ministru kabineta noteikumiem, tāpēc lauksaimniekiem, sagatavojot projektu iesniegumus, bija jāņem vērā vairāki jauni kritēriji. Piemēram, kā viens no publiskā finansējuma saņemšanas kritērijiem tika noteikts, ka gada laikā saimniecībā par katru strādājošo vidēji jābūt

samaksātā vismaz 996 eiro sociālajam nodoklim. Kritērija ieviešanas mērķis bija veicināt investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos, kas nodrošina lielākas sociālā nodokļa iemaksas par vienu strādājošo, un samazināt ēnu ekonomikas ietekmi lauksaimniecības nozarē. Lai nodrošinātu samērīgu investīciju veikšanu tehnikas parka atjaunošanai, tika noteikts ierobežojums jaunas traktortehnikas iegādei - viens zirgspēks pret vienu hektāru 2009.gadā vienotajam platību maksājumam deklarētās platības un viens zirgspēks pret vienu liellopu vienību. Iegādei paredzēto traktoru nominālās jaudas summa varēja pārsniegt aprēķinātās nominālās jaudas summu ne vairāk kā par 50 zirgspēkiem. Lai veicinātu investīciju ieguldījumus, tika palielināta atbalsta intensitāte tehnikas iegādei līdz 35% un papildus atzīto kooperatīvo sabiedrību biedriem par 5%. Savukārt, lai atbalstītu bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas audzētājus, to veiktajām investīcijām lauksaimniecības tehnikas un iekārtu iegādē tika noteikta 40 % intensitāte. Jaunie noteikumi paredz, ka turpmāk pamatlīdzekļu aizvietošanas definīcija neattieksies uz saimniecībā jau esošo traktortehniku, agregātiem un piekabēm, kas vecākas par 10 gadiem no to izlaides datuma. Lai vienkāršotu projekta iesnieguma sagatavošanu un arī, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, tika atcelta prasība projekta iesnieguma finanšu sadaļā nodrošināt pozitīvu naudas plūsmu katrā mēneša beigās, tomēr saglabājot prasību, ka naudas plūsmai projekta iesniegšanas gadā, visos īstenošanas gados un gadā pēc projekta īstenošanas jābūt pozitīvai. Noteikumos tika precizēti uzņēmuma dzīvotspējas rādītāji un dokumenti, kurus LAD var iegūt no citām valsts iestādēm, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta, tādējādi samazinot administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem un atvieglojot dzīvotspējas rādītāju izpildi. Lai LAD pārliecinātos, ka projekta īstenošanai būs pieejams pietiekošs finansējums un projekts tiks veiksmīgi pabeigts, vienlaikus ar projekta iesniegumu vai arī sešu mēnešu laikā pēc pozitīva lēmuma par projekta iesnieguma apstiprināšanu, pretendents LAD ir jāiesniedz izziņa no kredītiestādes par kredīta piešķiršanu, ja projekta īstenošanai plānots ņemt kredītu. Lai izvairītos no neobjektīvas konkurences uz pieejamiem finanšu resursiem, noteikumi paredz katrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā noteikt atsevišķu finansējuma aploksni atbilstīgām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām. Turklāt, lai būtu iespējams īstenot vērienīgus projektus, kas nodrošinātu kvalitatīvu un izdevīgu pakalpojumu sniegšanu kooperatīva biedriem (piemēram, produkcijas pirmapstrādes, šķirošanas, fasēšanas, uzglabāšanas un loģistikas kompleksi), programmēšanas periodā pieejamā attiecināmo izmaksu summa vienam kooperatīvam, kurš darbojas ilgāk par trīs gadiem, tika palielināta līdz 10 000 000 eiro iepriekšējo 1 992 020 eiro vietā. Saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 12.panta 1.punktu visu minēto normatīvo aktu un to grozījumu izstrādes gaitā ir notikušas konsultācijas ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi un Zemnieku saeimu, kā arī ar Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju. Nevalstiskās organizācijas aktīvi piedalījās LAP Vadības grupas sanāksmēs, kurās tika diskutēts par normatīvo aktu nosacījumiem, kā arī piedalījās normatīvo aktu projektu izstrādē. Vairāki būtiski priekšlikumi iespēju robežās ir ņemti vērā un iestrādāti normatīvajos aktos.

Saskaņā ar 2009.gada beigās EK apstiprinātajiem grozījumiem LAP pasākumā, 2010.gada I pusgadā tika veikti attiecīgi grozījumi arī Ministru kabineta noteikumos. Maksimālā attiecināmo izdevumu summu vienam atbalsta pretendents visā programmēšanas periodā tika palielināta līdz 3 984 041 eiro iepriekšējo 1 992 020 eiro vietā (atkarībā no saimniecības lieluma un tās neto apgrozījuma no lauksaimniecības produktu ražošanas). Lai veicinātu ilglaicīgu investīciju veikšanu lauksaimniecībā, tika noteikts, ka tehnikas un iekārtu iegādei iztērētā attiecināmo izmaksu summa vienam atbalsta pretendents visā programmēšanas periodā nepārsniedz 2 miljonus eiro. Atbalsta intensitāte tehnikas, iekārtu un datoru programmatūras iegādei no esošajiem 35% tika palielināta uz 40%, līdz ar to mazinot ekonomiskās krīzes radīto negatīvo ietekmi uz lauksaimnieku iespējām investēt saimniecību attīstībā. Ņemot vērā, ka 2009.gadā tika pārtraukta pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” ieviešana,

noteikumi tika papildināti ar jaunu atbalsta pretendentu kategoriju, proti, turpmāk uz atbalstu varēs pretendēt arī juridiskas vai fiziskas personas, kuras vēl tikai plāno uzsākt lauksaimniecības produktu ražošanu, lai pasākuma ietvaros dotu iespēju uz atbalstu pretendēt personām (pārsvārā jaunajiem lauksaimniekiem), kas vēl nav lauksaimniecības produkcijas ražotāji un no jauna uzsāk saimniecības izveidi. Noteikumi paredz nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanu, tādējādi nodrošinot atbalsta pieejamību jebkurā laikā visa gada garumā, izvairoties no liekas ažiotažas, ko rada kampaņveidīga projektu iesniegumu pieņemšana noteiktos termiņos. Lai neaizkavētu projektos paredzēto aktivitāšu īstenošanu optimālos termiņos, iesniegto projektu iesniegumu vērtēšana tiek uzsākta tūlīt pēc to saņemšanas Lauku atbalsta dienestā. Sakarā ar ierobežoto finansējumu no nacionālo subsīdiu programmas, noteikumos kā attiecināmo izdevumu pozīcija pasākumā ir iekļauta ilggadīgo kultūru stādu, stādījuma balstu sistēmu, žogu un žogu balstu iegāde un uzstādīšana, kā arī produktīvo ilggadīgo stādījumu ierīkošana augļkopībā. No dienas, kad iesniegto projektu īstenošanai pieteiktais finansējums sasniedz 80% no konkrētajā kārtā pieejamā finansējuma, LAD publicē informāciju oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" par kārtas slēgšanu, tomēr turpinot pieņemt projektu iesniegumus vēl vismaz 30 kalendāra dienas pēc šīs publikācijas datuma, tos apkopojot un sarindojojot atbilstoši projektu atlases kritērijiem.

2010.gadā (no maija līdz decembrim) ir izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kurā līdz augusta beigām iesniegti 820 projekti ar pieteikto publisko finansējumu 48,5 milj. EUR, kas ir aptuveni 2/3 no kopējā kārtai pieejamā finansējuma.

2.1.1.3. LAP pasākums „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”

Pasākuma „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana” ietvaros jau izsludinātas 3 kārtas.

2008.gadā izsludināta 1.kārta (03.11.2008 - 05.12.2008.) Kārtai piešķirtais publiskais finansējums 7 570 278 eiro. Šajā kārtā iesniegti 592 projekti ar reģistrēto attiecināmo finansējumu 940 799 eiro apmērā un apstiprināti 585 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 899 877 eiro apmērā.

2009.gadā tika izsludināta 2.kārta (16.03.2009 - 17.04.2009). Kārtai piešķirtais publiskais finansējums 3 785 139 eiro. 2.kārtā atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda tikai 34 % no izsludinātā publiskā finansējuma. 2009.gadā iesniegti 1090 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 1 302 495 eiro apmērā un apstiprināti 1651 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 2 127 864 eiro apmērā. Zemais finansējuma pieprasījums izskaidrojams ar to, ka projektu ir daudz, bet salīdzinoši mazi pēc finansējuma apjoma.

Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes RLP (25% no visiem iesniegtajiem projektiem), Dienvidkurzemes RLP (22% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Ziemeļaustrumu RLP (13% no visiem iesniegtajiem projektiem), kur mežainums sasniedz 50-55 %, taču zema aktivitāte novērojama Dienvidlatgales, Austrumlatgales un Zemgales reģionos, kur mežainums sasniedz tikai 30-40 % no kopējās attiecīgās teritorijas platības. Pasākuma efektīvu ieviešanu kavē tas, ka investīciju gadījumā nav atbalstāms atbalsta saņēmēja ieguldījums. 2009.gadā šajā pasākumā tika precizēti atbalsta saņemšanas nosacījumi, nosakot, ka atbalstu var saņemt tikai par tiem izdevumiem, kas apliecināti ar maksājuma dokumentiem. EK 2006.gada 15.decembra Regula (EK) Nr. 1974/2006 ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) nosaka uzskaitījumu, kuros atbalsta pasākumos ir atļauts atbalsta līmeni noteikt, pamatojoties uz standarta izmaksām. Ņemot vērā, ka šajā sarakstā nav iekļauts mežu ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākums, tad pasākuma izmaksas, par kurām ir tiesības pretendēt uz atbalstu, nav

pieļaujams iekļaut atbalsta saņēmēja paša veikto darbu. Mainoties atbalsta saņemšanas nosacījumiem, ir samazinājusies aktivitāte, ko apliecina iesniegto projektu skaits. Mežu īpašniekiem projektu īstenošanu sadārdzina augstās pakalpojumu izmaksas vai to ierobežotā pieejamība.

2010.gadā atvērta 3.kārta no 04.01.2010. Kārtai piešķirtais publiskais finansējums 12 581 681 eiro. 3.kārtā uz 30.08.10. pieteikti 312 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 690 871 eiro.

2010.gadā LAP ir veikti grozījumi, lai optimizētu atbalsta saņemšanas nosacījumus, paredzot samazināt minimālo platību, ar kādu pretendents var īstenot aktivitāti, jaunu instrumentu un aprīkojuma iegāde, samazināt minimālo projekta apjomu, kā arī svītrots nosacījums, kas paredz atteikties no ierobežojuma, ka viens pretendents vienā gadā var pretendēt uz atbalstu pasākuma aktivitātēm piemērotās platībās ne vairāk kā 50 hektāru. Grozījumi nodrošinās plašāku atbalsta saņēmēju loku.

2.1.1.4. LAP pasākums „Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”

LAP pasākumā „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” ir noslēgušās piecas projektu pieņemšanas kārtas. Kopā kārtās ir iesniegts 121 projekts ar kopīgo publisko finansējumu 20 milj. eiro, kas ir 26% no pieejamā publiskā finansējuma. Šobrīd (10.09.2010.) ir izmantoti 2,1 milj. eiro no pieteiktā finansējuma.

3. tabula. LAP pasākuma "Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" projektu pieteikšanās kārtās izsludinātais un pieteiktais publiskais finansējums

Kārta	Projektu skaits	Pieteiktās attiecināmās izmaksas, EUR	Pieteiktais publiskais finansējums, EUR	Kārtai piešķirtais publiskais finansējums, EUR	Publiskā finansējuma pārpalikums, EUR	Vidējais projektu lielums, EUR
1.	30	14 983 574	5 003 026	13 244 445	8 241 417	499 452
2.	23	13 866 288	4 662 498	14 903 572	10 241 074	602 882
3)	18	5 634 261	2 200 688	14 228 718	12 028 031	313 015
4.	18	4 483 379	1 464 051	14 228 718	12 764 667	249 077
5.	32	17 404 078	6 785 984	21 343 077	7 442 7334	543 877
Kopā:	121	56 371 580	20 116 247	-	-	465 881

2008.gada otrajā pusgadā Latvijā sākās ekonomiskā lejupslīde, kuras rezultātā būtiski cieta visa valsts ekonomika un tai skaitā arī finanšu sektors. Likumsakarīgi, ka ņemot vērā šo lejupslīdi, ir samazinājusies investoru vēlme ieguldīt līdzekļus attīstībā un pieaugusi kredītiestāžu piesardzība, praktiski apturot jaunu projektu kreditēšanu.

Vidējais projektu lielums pasākuma ieviešanas laikā ir 466 tūkst. EUR (4.kārta tas pat tikai 249 tūkst. EUR). Ņemot vērā ierobežotos kredītresursus, uzņēmumi izvēlas realizēt nelielus projektus, kur nav nepieciešams piesaistīt lielus līdzekļus.

Darbības, kas veiktas lai veicinātu līdzekļu apguvi:

Ņemot vērā, ka pasākuma finanšu līdzekļu apguve bija salīdzinoši lēna, ZM veica vairākas darbības pasākuma realizācijas veicināšanai:

1. Lai paplašinātu atbalsta pretendentu loku ZM 2008.gada jūlijā EK iesniedza paziņojumu, ar kuru lūdza LAP pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” atbalstu attiecināt arī uz tiem

lauksaimniecības produktu pārstrādes produktiem, kas nav minēti EK dibināšanas līguma I pielikumā. EK šo shēmu apstiprināja 2009.gada oktobrī.

2. Atbalsta darbības uzlabošanai ir veikti divi labojumi LAP pasākumā „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”:

2.1. Pirmajā labojumā no atbalsta nosacījumiem tika svītrots maksimālo attiecināmo izmaksu ierobežojums, ko atbalsta pretendents var iegūt, pamatojoties uz pārstrādājām pamatizvielām prioritārajos sektoros. Papildus tam tika paplašināts atbalstāmo sektoru loks ar II. un III. kategorijas dzīvnieku izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmumiem un mājražotājiem, kā arī noteiktas atsevišķas maksimālās attiecināmās izmaksas šo sektoru uzņēmumiem..

Izmaiņas tika veiktas, lai veicinātu II. un III. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārstrādi par produktiem, kas nav domāti cilvēku patēriņam, tādējādi ceļot šo produktu pievienoto vērtību. II. un III. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti bieži tika sajaukti kopā ar I. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un iznīcināti.

Latvijā ir vairāk kā 500 mājražotāji, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu pārstrādi un ražo reģionam specifiskus produktus, nodrošinot daudzu darbavietu saglabāšanos un jaunu rašanos lauku rajonos. Daudzi no šiem ražotājiem nodarbojas ar bioloģiski audzētu produktu pārstrādi. Lai sekmīgi attīstītos šajos uzņēmumos, ir nepieciešams veikt investīcijas.

2.2. Otrajā LAP labojuma tika pārskatīts maksimālo attiecināmo izmaksu apjoms un sektori, uz kuriem attiecās iespēja veidot jaunus uzņēmumus. Bez tam tika palielināts maksimālo attiecināmo izmaksu apjoms pārējos sektoros un samazināts administratīvais slogs prioritārajiem sektoriem (svītrots nosacījums par attiecināmo izmaksu aprēķināšanu tikai pēc pārstrādātajām pamata izejvielām).

Veiktās izmaiņas ir pamatojamas ar to, ka līdzšinējie nosacījumi paredzēja striktus ierobežojumus jaunu uzņēmumu veidošanai, nosakot ierobežotu sektoru skaitu un samazinātu attiecināmo izmaksu apjomu salīdzinājumā ar attiecināmajām izmaksām investīcijām jau esošos pārstrādes uzņēmumos. Šādi nosacījumi ierobežoja jaunu un perspektīvu uzņēmumu veidošanu, kas varētu radīt pievienoto vērtību lauksaimniecības nozarei.

Tādēļ, lai sabalansētu lauksaimniecības sektoru intereses, bija nepieciešams attiekties no sektoru ierobežojuma jaunu uzņēmumu veidošanai, dodot iespēju veidot jaunus uzņēmumus arī citos sektoros. Savukārt, lai līdzsvarotu investīciju iespējas prioritāro sektoru jauniem un esošiem uzņēmumiem un pārējo sektoru jauniem un esošiem uzņēmumiem, bija nepieciešams vienādot attiecināmo izmaksu summas prioritārajos sektoros, kā investīcijām esošajos uzņēmumos, tā arī jaunu uzņēmumu veidošanai. Kā arī palielināt attiecināmo izmaksu summu pārējos sektoros esošos pārstrādes uzņēmumos un jaunu uzņēmumu izveidošanai.

Tāpat, veicot izmaiņas tika ņemts vērā, ka pēc izejvielām aprēķinātās attiecināmās izmaksas prioritārajās nozarēs ne vienmēr atbilst reālajām, uzņēmumam nepieciešamajam investīciju apjomam. Bez tam projektiem, kuros attiecināmas izmaksas tika aprēķinātas, izmantojot pārstrādātās izejvielas, bija nepieciešami pierādījumi par pārstrādāto pamatizejvielu apjomu. Šādas prasības, īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un nelieliem projektiem, palielina administratīvo slogu un prasa papildus izdevumus, kas, ņemot vērā patreizējās tendences ekonomikā, nebūtu vēlama.

3. Lai pilnveidotu LAP pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” atbalsta piešķiršanas nosacījumus, LVAEI tika pasūtīts šī pasākuma izvērtējums.

Izvērtējuma mērķis bija veikt atbalsta apgūšanas prognozi pie nemainīgiem atbalsta nosacījumiem un analizēt atsevišķu vienkāršošanas modeļu ietekmi uz turpmāko atbalsta apgūšanu.

Izvērtējuma rezultāti tika izmantoti, izstrādājot izmaiņas LAP un noteikumus.

Izvērtējuma galvenie secinājumi bija:

- pasākuma līdzekļu apgūšanas galvenais kavēklis ir ekonomiskā lejupslīde, nevis atbalsta apgūšanas nosacījumu izpildīšanas grūtības,
- nepieciešams veikts izmaiņas atbalsta piešķiršanas nosacījumos, lai veicinātu pasākuma mērķa sasniegšanu.

4. Veikti labojumi administrēšanas nosacījumos

Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros” līdz 2010.gada 1.jūlijam ir veikti trīs grozījumi:

4.1. 2009.gada 7.aprīlī - tika veikti grozījumi, kas palielināja atbalsta intensitāti uzņēmumiem, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecības produktu pārstrādi.

4.2. 2009.gada 18.augustā - tika veikti grozījumi, lai samazinātu administratīvo slogu atbalsta pretendentiem, nosakot prasību, ka atbalsta pretendentiem nebūs jāslēdz līgums ar LAD.

4.3. 2010.gada 12.maijā - tika veikti grozījumi, kas vienkāršo atbalsta saņemšanas nosacījumus un paplašina atbalsta pretendentu loku.

Demarkāciju starp ELFLA, ERAF un EZF nodrošina pārstrādātās produkcijas veids. ELFLA atbalsta EK dibināšanas līguma I pielikumā minēto lauksaimniecības produktu, izņemot zivsaimniecības produktu, pārstrādi; EZF – zvejas un akvakultūras apstrāde un to blakusproduktu pārstrādi, ERAF - pārējās nozares, izņemot lauksaimniecību un zivsaimniecību.

Izstrādājot izmaiņas LAP un Ministru kabineta noteikumus, tika organizētas konsultācijas ar Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federāciju, Latvijas Piensaimnieku centrālo savienību, Latvijas Gaļas ražotāju un pārstrādātāju asociāciju, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociāciju, Latvijas Graudu ražotāju un pārstrādātāju asociāciju. Arī turpmāk izmaiņas LAP un Ministru kabineta noteikumus tiks saskaņotas ar iepriekš minētajām nevalstiskajām organizācijām.

Par atbalsta piešķiršanas nosacījumiem un pieteikšanās kārtību interese ir tikuši informēti reģionālo lauksaimniecības konferenču laikā, organizētajos semināros ar lauksaimniecības konsultantiem. 2010.gada pavasarī tika organizēts īpašs seminārs pārtikas industrijas pārstāvjiem un atbildēts uz to interesējošiem jautājumiem

2.1.1.5. LAP pasākums „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”

Pasākuma „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” ietvaros 2008.gadā tika izsludināta 1 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā un 2009.gadā tika izsludinātas 2 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un atbalsta pretendentu iesniegtais projektu publiskais finansējums pārsniedza izsludināto publisko finansējumu vairāk nekā 2 reizes. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļkurzemes (21% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Ziemeļvidzemes (15% no visiem iesniegtajiem projektiem) RLP. Kopā iesniegti 2051 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 15 325 725

eiro apmērā un līdz 2009.gada 31.decembrim apstiprināti 1284 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 9 705 308 eiro apmērā. Izvērtējot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un pasākuma ieviešanas rezultātus, kā arī, ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju 2009.gada sākumā, LAP UK tika pieņemts lēmums pasākuma ieviešanu pārtraukt, tam paredzēto finansējumu novirzot citu LAP pasākumu īstenošanai, kuru ietvaros veicamās aktivitātes vērstas uz uzņēmumu ražošanas attīstību, modernizāciju, uzņēmumu darbības dažādošanu un ieguldījumiem infrastruktūrā, kā arī pasākumiem vides un lauku ainavas uzlabošanai. Lēmums par pasākuma ieviešanas apturēšanu tika saskaņots ar lauksaimniekus pārstāvošajām sabiedriskajām organizācijām.

2.1.1.6. LAP pasākums „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”

Pasākuma „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana” ietvaros ir izsludinātas 3 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu aktivitāte bija samērā liela, jo atbalsta pretendentu iesniegtais projektu publiskais finansējums no kopējā šajās kārtās izsludinātā finansējuma sastādīja 85%.

1.kārta (15.12.2008. - 15.01.2009.) Kārtai piešķirtais finansējums 2 703 027 eiro. kārtā kopējais iesniegto projektu skaits bija 228 ar reģistrēto publisko finansējumu 2 906 806 eiro. No tiem apstiprināti 191 projekts ar publisko finansējumu 2 677 922 eiro.

2.kārta (16.03.2009. - 17.04.2009.) Kārtai piešķirtais finansējums 1 422 872 eiro. Kopējais iesniegto projektu skaits bija 256 ar reģistrēto publisko finansējumu 2 331 523 eiro, bet apstiprināja 253 projektus ar publisko finansējumu 2 304 025 eiro

Vislielākais projektu iesniegumu skaits 2009.gadā tika iesniegts Dienvidkurzemes RLP, tas sastādīja 35% no kopējā 2009.gadā iesniegto projektu skaita pasākumā un reģistrētais publiskais finansējums bija 29% no kopējā pasākumā reģistrētā publiskā finansējuma 2009. gadā.

3.kārtā, kas tika noteikta kā pēdējā kārtā saistībā ar šo atbalsta veidu, periodā no 14.12.2009. - 08.02.2010. atbalsttiesīgo pretendentu aktivitāte bija divas reizes lielāka, nekā plānots pirms šīs kārtas atvēršanas. Pieteikto projektu skaits 1053 ar publisko finansējumu 14 838 581 eiro. (kārtai paredzētais finansējums 7 114 359 eiro). Lai atbalstītu visus LAD iesniegtos atbalsta saņemšanas nosacījumiem atbilstošos pieteikumus, ir nepieciešams papildu finansējums 7 599 742 eiro apmērā. Papildu finansējumu plānots iegūt, pārdalot pieejamos līdzekļus no cita programmas pasākuma - „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kurā atbalsta pretendentu atsaucība pēdējā kārtā ir mazāka.

2.1.1.7. LAP pasākums „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”

Pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” ieviešana tika uzsākta jau 2007.gadā, ar mērķi veicināt nelauksaimnieciska rakstura uzņēmējdarbību vai nodarbinātību lauku teritorijā, attīstot alternatīvus ienākumu avotus un ienākumu līmeņa palielināšanos lauku reģionos. Projektu iesniegumu pieņemšana šajā pasākumā tika uzsākta 2007.gada vidū, kad izsludināja pirmo projektu pieņemšanas kārtu, balstoties uz kopīgu normatīvo aktu ar pasākumu „Lauku saimniecību modernizācija”. Pirmajai kārtai kopējais izsludinātais publiskais finansējums bija 9 miljoni eiro, bet saņemti tika projekti ar kopējo publiskā finansējuma pieprasījumu par nepilniem 3,5 miljoniem eiro, no kuriem apstiprināti tika 44 projekti ar kopējo publisko finansējumu tikai 2 miljonu eiro apmērā.

Ņemot vērā izmaiņas Latvijas normatīvo aktu uzbūves struktūrā (iepriekšējā reglamentējošajā normatīvajā aktā vairākas būtiskas pasākuma īstenošanas normas bija iekļautas normatīvā akta pielikumā, kas, mainoties normatīvo aktu uzbūves principiem, vairs nebija pieļaujams), 2008.gadā tika izstrādāts jauns normatīvais akts atsevišķi tikai pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” un šajā gadā tika izsludinātas divas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar kopējo pieejamo finansējumu 28 miljonu eiro apmērā. Tomēr, ņemot vērā vispārējo ekonomisko situāciju valstī un pasaulē, abās šajās kārtās kopumā tika iesniegti projekti tikai par 7,8 miljoniem eiro, no kuriem apstiprināja 96 projektus ar publisko finansējumu, kas tikai nedaudz pārsniedza 4,3 miljonus eiro.

2009.gadā tika veikti grozījumi normatīvajā aktā, lai iekļautu izmaiņas, kas saistītas ar vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālo reformu, kā arī panāktu lielāku ekonomisko aktivitāti mazāk apdzīvotās vietās, t.i. lauku teritorijās un pilsētās, kurās iedzīvotāju skaits ir mazāks nekā 5000 iedzīvotāji. Arī 2009.gadā pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” ietvaros tika izsludinātas divas projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas ar kopējo pieejamo publisko finansējumu gandrīz 8,5 miljonu eiro apmērā, tomēr no 85 iesniegtajiem projektiem tika apstiprināti tikai 48 projekti ar kopējo publisko finansējumu ap 3 miljoniem eiro. Salīdzinoši mazais projektu iesniegumu skaits 2009.gadā ir skaidrojams gan ar ekonomisko situāciju valstī šajā periodā, gan arī paralēli notiekošo salīdzinoši izdevīgāko ERAF atbalsta pasākumu aktivitāti “Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās”.

2009.gada otrajā pusē tika uzsākta grozījumu izstrāde, lai, konsultējoties ar sociālajiem partneriem, vienotos par abpusēji piemērotākajiem nosacījumiem pasākuma finansējuma apgušanai. Lai samazinātu administratīvo slogu un būtiski atvieglotu atbalsta saņemšanas kārtību, grozījumi paredzēja svītrot prasību par līguma slēgšanu atbalsta saņemšanai. Līdz ar to atbalsta pretendents uzreiz pēc LAD lēmuma par projekta apstiprināšanu spēkā stāšanās var sākt projekta īstenošanu. Minētie grozījumi precīzē arī pasākumā atbalstāmās nozares un palielina vienam atbalsta pretendētājam pieejamo kopējo attiecināmo izmaksu summu par jaunu mikrouzņēmumu radīšanu un esošo uzņēmumu attīstību. Turklāt izdarīti grozījumi, kas attiecas uz atbalsta saņemšanas nosacījumiem, attiecināmo izmaksu kategorijām, iesniedzamajiem dokumentiem un atsaucēm uz citiem tiesību aktiem. Tā kā grozījumu apjoms pārsniedza pusi no iepriekšējā nacionālā normatīvā akta, 2010.gadā tika apstiprināts jauns normatīvais akts pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” atbalsta saņemšanai un tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar kopējo publisko finansējumu 8,5 miljonu eiro apmērā. Savukārt saņemti tika 392 projektu iesniegumi par kopējo publiskā finansējuma apjomu nedaudz vairāk kā 25 miljonu eiro apmērā. Salīdzinoši lielais projektu iesniegumu skaits ir skaidrojams ar to, ka vairs netiek turpināta projektu iesniegumu pieņemšana ERAF atbalsta pasākumu aktivitātei “Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās”. LAD konstatēja, ka kārtai piešķirtā finansējuma trūkuma dēļ netiks apstiprināti projekti ar interesantām un perspektīvām uzņēmējdarbības idejām, tāpēc 2010.gada 4.augustā Zemkopības ministrija pieņēma lēmumu piešķirt pasākumam papildu finansējumu un uzdeva LAD izvērtēt un apstiprināt visus normatīvo aktu nosacījumiem atbilstošos projekta iesniegumus. Līdz ar to šobrīd ir atsākta to projektu iesniegumu, kuri tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ, vērtēšana atbilstoši administratīvajiem un publiskā finansējuma saņemšanas nosacījumiem.

Pasākuma “Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” apakšpasākumā “Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas” no 2008.gada 3.novembra līdz 3.decembrim LAD pieņēma pieteikumus pirmajā projektu pieņemšanas kārtā.

Atbalstam pieteicās 33 pretendenti; no tiem 2009.gadā tika apstiprināti 25 projekti par kopējo publisko finansējumu 34,9 miljoni eiro apmērā.

2009.gadā tika sākts darbs pie grozījumiem atbalstu administrējošajos noteikumos, lai precizētu redakciju, nosakot, ka atbalstu var saņemt komersanti, kas ražo lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes produkciju, kā arī paredzot stingrākus finansējuma pieejamības nosacījumus.

2010.gada 16.martā pēc ilgstošām diskusijām ar nevalstiskajām organizācijām (nozares asociācijām, biedrībām uc) tika pieņemti pārstrādātie Ministru kabineta noteikumi Nr.268 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)" apakšpasākumam "Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas"". Noteikumi nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un ES atbalstu iepriekšminētajam "Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas". Apakšpasākuma mērķis ir atbalstīt komersantus, kas nodrošina enerģijas ražošanu no lauksaimnieciskas vai mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas, paredzot pārdot biogāzes koģenerācijas veidā saražoto elektroenerģiju. Ar biogāzi saprot anaerobās fermentācijas procesā iegūtu gāzi. Tika arī mainīta programmēšanas periodā kopējā attiecināmo izmaksu summa vienam atbalsta pretendētājam, kas tagad nepārsniedz 6,69 miljoni eiro. Kā arī kopējo attiecināmo izmaksu summu tagad nosaka, izmantojot ražotnes jaudu un pieņemot, ka investīcijas uz vienu kilovatu elektrības nepārsniedz 4 268 eiro par jaudu līdz 500 kilovatiem un 3 557 eiro par jaudu, kas pārsniedz 500 kilovatu.

Drīz pēc Ministru kabineta noteikumu projekta stāšanās spēkā LAD izsludināja projektu pieņemšanas 2.kārtu (05.05.-07.06.2010.), kurā pieteicās 44 pretendenti, ar kopējo publisko finansējumu 51,6 miljoni eiro. Ņemot vērā, ka LAD projektu vērtēšanai ir noteicis vismaz 3 mēnešu laiku, līdz ar to apstiprināto projektu skaits varētu būt zināms 2010.gada oktobra mēnesī.

Uz 2010.gada septembri ir jau pabeigti no projektu iesniegšanas 1.kārtas divi projekti, kas veiksmīgi ir uzsākuši biogāzes iegūšanu un no tās elektroenerģijas ražošanu.

2.1.1.8. LAP pasākums „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”

Pasākuma „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” ieviešana tika uzsākta 2008.gadā, kad tika apstiprināts nacionālais normatīvais akts ar mērķi veicināt nelauksaimnieciskās aktivitātes lauku teritorijā, attīstot un pilnveidojot lauku tūrismu un ar tūrismu saistītos pakalpojumus un infrastruktūru. No kārtai piešķirtā publiskā finansējuma 4,3 miljonu eiro apmērā apstiprināti tika 42 projekti ar kopējo publisko finansējumu aptuveni 1,7 miljonu eiro apmērā.

2009.gadā tika izsludinātas 3 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas, no kurām pirmajās divās projektu iesniegumus pieņēma saskaņā ar 2008.gadā apstiprinātajiem normatīvo aktu nosacījumiem, bet septembrī tika veikti vairāki grozījumi un pēc to apstiprināšanas tika izsludināta vēl viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Minētie grozījumi vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas dēļ precizē nosacījumus attiecībā uz pasākuma īstenošanas vietu, svītrotā prasība par līguma slēgšanu ar LAD atbalsta saņemšanai, līdz ar to atbalsta pretendents uzreiz pēc LAD lēmuma par atbalsta piešķiršanu saņemšanas var sākt projektā paredzēto darbību īstenošanu. Tāpat grozījumos iekļauta norma par sākotnējo projektu iesniegumu atbilstības izvērtēšanu pamata kvalitatīvajiem kritērijiem, t.i., pirms projektu administratīvās vērtēšanas un projekta iesnieguma precizēšanas tiek pārbaudīti galvenie pasākuma atbilstības kritēriji, kā arī paredzēta vienam atbalsta saņēmējam pieejamā maksimālā attiecināmo izmaksu summa visā pasākumā, nevis katrā konkrētā aktivitātē. Kopsummā 2009.gadā pasākumam „Tūrisma aktivitāšu

veicināšana” bija pieejami aptuveni 6,1 miljoni eiro, bet apstiprināti tika 47 projekti ar kopsummu 1,6 miljonu eiro.

2010.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar pieejamo publisko finansējumu 4,3 miljoni eiro. Šajā kārtā tika iesniegti 35 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 2,2 miljoni eiro, no kuriem uz š.g. 30.jūniju apstiprināti 11 projekti ar publisko finansējumu par 389 tūkst. eiro.

2.1.1.9. LAP pasākums „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”

Pasākuma „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” ietvaros līdz 2010.gada otrai pusei tika izsludinātas 12 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar kopējo finansējumu 140 miljoni eiro. Apstiprināto projektu skaits šajās kārtās sasniedza 777, bet kopā iesniegti tika 926 projekti. Ņemot vērā to, ka 2009.gadā Latvijā notika Latvijas Pašvaldību vēlēšanas, interese par atbalsta pasākumu nebija izteikta, pamatojoties uz finansējuma plānošanu nākamajiem periodiem. Tādēļ 2009.gadā novērota vietējo pašvaldību lēna pieteikšanās uz pasākumu „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”, salīdzinot ar 2008.gadu. Savukārt 2010.gada sākumā jau vērojama lielāka aktivitāte projektu iesniegšanā. Lielākā interese ir par atbalsta aktivitātēm, kas attiecas uz vietējās nozīmes saietu namu u.tml. objektu būvniecību vai rekonstrukciju un publiski pieejamas teritorijas labiekārtošanu, kā arī par pašvaldību ceļu būvniecību vai rekonstrukciju. 2010.gadā lielāka aktivitāte vērojama attiecībā uz pašvaldību ceļu būvniecību un rekonstrukciju. Protams, vērojama tendence, ka pašvaldības lēnāk apgūst pasākumā paredzētos finanšu līdzekļus, jo pastāv grūtības ar līdzfinansējuma nodrošināšanu. Tādēļ 2010.gada pirmajā pusē tika veikti grozījumi LAP un pasākumu regulējošos Ministru kabineta noteikumos, nosakot atbalsta intensitātes maiņu no 75% uz 90%, kas sekmētu pasākumam paredzētā finansējuma apguvi līdz perioda beigām.

2008.gadā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka detalizētu kārtību, kādā vietējās pašvaldības var pieteikties uz atbalsta saņemšanu (2008.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr. 525 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem"). Šie noteikumi 2009.gada 2.ceturksnī tika grozīti precizējot teritoriju, kurā vietējās pašvaldības var realizēt pasākumam pieteiktos projektus.

Savukārt publiskā finansējuma daļas apmaksāti projekti uz 2009.gadu ir 4,3 miljonu eiro apmērā, un 2010.gada I. pusgadā jau 10,9 miljoni eiro, kas veido 16% no kopējā publiskā finansējuma apjoma, kas paredzēts aktivitātei „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”.

2.1.1.10. LAP pasākums „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana”

Ņemot vērā, ka 2008.gada pirmajā pusgadā noslēdzās plānošanas perioda no 2004.-2006.gadam pasākuma „Vietējo rīcību attīstība (LEADER+ veida pasākums)” īstenošana un sadarbībā ar sociālajiem partneriem tika gatavoti nacionālie normatīvie akti par atbalsta piešķiršanas kārtību, LAP pasākuma „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana” ieviešana tika uzsākta 2008.gada beigās, izsludinot vietējo attīstības stratēģiju iesniegumu pieņemšanu, ar mērķi, izmantojot LEADER pieejas metodi, veicināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos vietējo problēmu risināšanā, uzlabot uz vietējām vajadzībām balstītus pārvaldības mehānismus vietējā līmenī un sniegt atbalstu vietējām attīstības iniciatīvām, kas ir saskaņotas ar LAP un iekļautas VRG izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās. 2009.gada sākumā atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņēma 33 VRG (vietējo organizāciju un lauku iedzīvotāju apvienība, kas darbojas noteiktā teritorijā ar iedzīvotāju skaitu robežās no 5 līdz 65 tūkstoši), tajā skaitā 17 VRG, kuras īstenoja LEADER+ integrētās lauku attīstības izmēģinājuma stratēģijas, 11 VRG, kuras LEADER+ veida pasākuma ietvaros mācījās un saņēma metodisko atbalstu vietējās attīstības stratēģijas izstrādē 2007.-2013.gadam,

un 5 jaunas VRG. To darbības teritorija pārklāj 90,8% no valsts teritorijas, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

Lai sekmētu kvalitatīvu un ekonomiskajai situācijai atbilstošu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 2009.gada beigās sadarbībā ar sociālajiem partneriem tika veikti grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos par atbalsta piešķiršanas kārtību vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai, ļaujot VRG biežāk aktualizēt vietējo attīstības stratēģiju (vienu reizi gadā, iepriekš – reizi divos gados) un saīsinot rīcības plāna grozījumu saskaņošanas laiku (10 darbdienas līdzšinējo 20 darbdienu vietā). Savukārt, lai tiktu atbalstīti pēc iespējas vairāk teritorijas attīstībai nozīmīgu projektu, iepriekš minētie nacionālie normatīvie akti tika papildināti ar nosacījumu, ka VRG kopā ar projektu iesniegumiem un atzinumiem LAD var iesniegt grozījumus par finansējuma pārdali starp stratēģijas rīcības plānā ietvertajām rīcībām, ja projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā kādai no stratēģijas rīcības plānā ietvertajām rīcībām projektu iesniegumus iesniedz par mazāku summu nekā pieejamais atbalsta apmērs un savukārt citā rīcībā projektu iesniegumi ir iesniegti par lielāku summu nekā pieejamais atbalsta apmērs.

32 VRG darbības teritorijās tika uzsākta vietējo attīstības stratēģiju īstenošana atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā. Viena VRG 2009.gadā atklātu projektu iesniegumu konkursu neizsludināja. Atklātu projektu iesniegumu konkursu organizēšanu un projektu iesniegumu pieņemšanu nodrošina VRG, kas veic arī projektu atbilstības izvērtējumu vietējai attīstības stratēģijai. Projekti, kas atbilst vietējai attīstības stratēģijai, tālāk tiek vērtēti LAD.

Kopumā 2009.gadā LAD tika saņemti 540 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo finansējumu 6,5 miljoni eiro, kas pārsniedza izsludināto publisko finansējumu. Vislielākā interese tika izrādīta aktivitātē, kurā atbalstu var saņemt sabiedrisko aktivitāšu (tajā skaitā apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un cita brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanai vietējiem iedzīvotājiem. Tāpat vietējiem iedzīvotājiem svarīga un nepieciešama bijusi aktivitāte, kurā atbalstu piešķir pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai – jaunu pakalpojumu izveidei un esošo kvalitātes uzlabošanai un sasniedzamības nodrošināšanai.

Lai atvieglotu atbalsta saņemšanu un mazinātu administratīvo slogu, 2009.gada beigās sadarbībā ar sociālajiem partneriem tika veikti vairāki redakcionāli grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos par atbalsta piešķiršanas kārtību projektiem, kas atbilst vietējai attīstības stratēģijai un tiek īstenoti vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas teritorijā. Tika svītroti vairāki iesniedzamie dokumenti un prasība par līguma slēgšanu atbalsta saņemšanai, precizētas attiecināmās un neattiecināmās izmaksas un papildināts, ka atbalsta pretendents var pieļaut atkāpes LAD apstiprinātās projekta iesnieguma tāmes izmaksu pozīcijās 10% apmērā no kopējās izmaksu summas un tās nav jāsaņemas ar LAD. Savukārt, izdarot grozījumus arī LAP, tika paaugstināts atbalsta apmērs projekta attiecināmajiem izdevumiem (nosakot 28 458 eiro līdzšinējo 20 000 eiro vietā) un kā attiecināmās izmaksas noteiktas renovācijas, vienkāršotās renovācijas un vienkāršotās rekonstrukcijas izmaksas, ņemot vērā, ka atbalsts ir vērsts uz maza apjoma infrastruktūras izveidi.

Tā kā VRG vietējās attīstības stratēģijās aktivitātes ir vairāk vērstas uz sabiedrisko labumu, visvairāk projektu iesniegumus iesniegušas biedrības un nodibinājumi (458 projektu iesniegumi) un pašvaldības (58 projektu iesniegumi). Zināmā mērā to veicinājis arī noteiktais publiskā finansējuma apmērs pēc atbalsta saņēmēja juridiskā statusa - biedrībām un nodibinājumiem tas ir visaugstākais – 90%, pašvaldībām – 75%, citām juridiskām un fiziskām personām – 50%. Turklāt projektu iesniegumu vērtēšanas laikā LAD identificēja vairākus gadījumus, kad projektu iesniedz biedrība vai nodibinājums, bet projektā plānotās

aktivitātes ir saistītas ar pašvaldības iestādes labiekārtošanu vai cita saimnieciskā darbības veicēja darbības attīstību vai dažādošanu, tādā veidā radot aizdomas par speciāli radītiem atbalsta saņemšanai nepieciešamiem apstākļiem, lai iegūtu lielāku atbalsta intensitāti un lielāku publisko finansējumu. Šādos gadījumos atbalsta pretendents tika piedāvāta iespēja projektu īstenot ar samazinātu atbalsta intensitāti, piemērojot to atbilstošu projektā plānotajām aktivitātēm.

Lai novērstu iepriekš minētos gadījumus un veicinātu uzņēmējdarbības attīstību un vietējās infrastruktūras uzlabošanu, tika veikti grozījumi LAP un uzlaboti atbalsta saņemšanas nosacījumi arī pašvaldībām un citām juridiskām un fiziskām personām, palielinot atbalsta intensitāti pašvaldībām līdz 90% un citām juridiskām un fiziskām personām līdz 70%. Turklāt, ņemot vērā, ka biedrībām un nodibinājumiem ar sabiedriskā labuma organizācijas statusu tiešais uzdevums ir veikt sabiedriskā labuma darbību un līdz ar to projektiem piešķirtais publiskais finansējums 100% tiek ieguldīts sabiedriskā labuma radīšanā, atbalsta intensitāte tika paaugstināta līdz 100%. Lai nodrošinātu LEADER pieejas īstenošanu visās lauku teritorijās 2009.gada beigās un 2010.gada sākumā tika organizēta atkārtota vietējo attīstības stratēģijas iesniegumu pieņemšana, kā rezultātā atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņēma 7 jaunas VRG.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 38 VRG saņēma atbalstu arī darbības nodrošināšanai, publicitātes pasākumiem, kas sniedz informāciju par VRG darbības teritoriju un vietējo attīstības stratēģiju, VRG darbības teritorijas pētījumiem, VRG pārstāvju dalībai mācībās, pasākumu organizēšanai potenciālajiem projektu iesniegumu iesniedzējiem un to dalībai dažādos pasākumos Latvijā un citās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Viena VRG atbalstam nepieteicās un viena VRG vēl nav iesniegusi iesniegumu atbalsta saņemšanai. Projektu iesniegumu vērtēšanas laikā LAD konstatēja, ka VRG projektu iesniegumos vairākām VRG darbības nodrošināšanas izmaksu pozīcijās izmaksu intervāli ir ļoti plaši (piemēram, administratīvā vadītāja darba samaksa - no 255 EUR līdz 1 420 EUR), līdz ar to, ievērojot drošu finanšu vadību un vienlīdzīgu pienākumu izpildi visām VRG, tika noteikti izmaksu limiti, aprēķinot vidējo VRG projektu iesniegumos paredzēto izmaksu apmēru.

2.1.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi

2007.gadā pirms EK lēmuma par LAP apstiprināšanu tika īstenoti divi LAP 2.ass pasākumi „Maksājumi par nelabvēlīgajiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” un „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”.

Saistības 2.ass pasākumā „Agrovides maksājumi” tika uzņemtas 2008.gadā pēc EK lēmuma par LAP apstiprināšanu pieņemšanas un nacionālo normatīvo aktu izstrādes.

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem, tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot elektronisko pieteikšanās sistēmu (EPS), kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. Šo iespēju 2009. gadā izmantoja 1626 lauksaimnieki, bet 2010.gadā jau 3164, kas no visiem saņemtajiem iesniegumiem uz šī gada 25.augustu veidoja 5%. Pārējie platību maksājumu iesniegumi, kas netiek aizpildīti un iesniegti elektroniski, lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS, jau ar 2009.gadu tiek skenēti un pārbaudīti.

4. Tabula. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumu ietvaros pieteikto iesniegumu skaits un apstiprinātās platības no 2007. - 2010.gadam (ieskaitot LAP 2004-2006 periodā uzņemtās saistības)

Pasākums	2007.gads		2008.gads		2009.gads		2010.gads*	
	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha/m**	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha/m**	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha/m**	iesniegumu skaits	Pieteiktie ha/m**
MLA	-	1 063 359-	52 016	1 025 924	48 727	1 013 489	461 75	1 035 059
NATURA	-	-	5 859	45 876	5 986	49 272	6 530	57 207
NIM	-	-	1 200	15 859	1 445	24 800	1 770	274 92
„Agrovide” apakšpasākumi:								
BLA	4 020	140 631	4 172	153 593	3 963	152 439	3 600	161 365
BDOUZ	3 500	26 794	4 272	32 464	4 040	31 522	4 522	37 003
LDGRS	-	-	414	1 396	373	-	- ***	-
BI	246	343 741	240	332 827	215	249 200**	102	126 097**
EI	7 643	389 571	7 390	385 376	7 221	383 198**	- ***	-
IDIV	-	-	82	222	76	264	125	698
RLZP	-	-	463	17 839	457	18 056	504	20 826

Avots: LAD

* dati uz 25.08.2010.

** platība metros

*** pasākuma "Agrovide" apakšpasākumu "Erozijas ierobežošana" un "Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana" pieteikumu iesniegšanas termiņš ir attiecīgi, 2010.gada 2.oktobris un 2010.gada 3.septembris, līdz ar to dati par šiem apakšpasākumiem uz 25.08.2010. nav pieejami

2.1.2.1. LAP pasākums „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”

Pasākuma „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” (MLA) atbalsta maksājumam par lauksaimniecisko darbību mazāk labvēlīgajos apvidos 2007.gadā pieteicās 60 007 pretendenti, kopumā par apstiprinātajiem 1 064 059 hektāriem saņemot atbalstu 42,8 milj. EUR apmērā.

2008.gadā pasākumā tika saņemti 52 013 pretendentu iesniegumi un atbalsts izmaksāts par 1 017 034 hektāriem lauksaimniecībā izmantojamās zemes 38,5 milj. EUR apmērā.

2009.gadā atbalstam pieteicās 48 734 pretendenti ar kopējo platību 1 013 489 ha apmērā. Kopējais izmaksātais atbalsts 2009.gadā veidoja 39,0 milj. EUR. Tā kā LAP bija noteikts, ka 2009.gads ir pēdējais, kad lauksaimnieki var pieteikties un saņemt MLA atbalstu, šajā dokumentā tika veikti grozījumi un noteikts, ka līdz 2013.gadam lauksaimniekiem saglabājas iespēja saņemt MLA atbalstu, ievērojot līdzšinējās prasības un atbalsta likmes. Pēc LAD datiem uz 31.08.2010., MLA atbalstam tika saņemti 46 144 iesniegumi ar deklarēto platību 1 029 385 ha.

Ilgadējais atbalsta saņēmēju skaita samazinājums skaidrojams ar lauksaimnieku grūtībām nodrošināt pasākuma atbalsta saņemšanas nosacījuma izpildi par minimālo liellopu blīvumu pļavu un zālāju platībām. Tāpat šī nosacījuma administrēšanā dati par dzīvnieku īpašniekiem tiek iegūti no valsts aģentūras „Lauksaimniecības datu centrs”. Tomēr nereti atbalsta pretendents iesniegumu LAD reģistrē kā fiziska

persona, bet dzīvnieki valsts aģentūrā reģistrēti uz juridiskas personas vārda, kas būtiski apgrūtina pasākuma administrēšanu.

2.1.2.2. LAP pasākums „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”

Pasākuma „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” kompensācijas maksājumam par pastāvīgām pļavām un ganībām, kas atrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, 2007.gadā tika iesniegti 5882 iesniegumi par kopējo apstiprināto platību 44 131 ha. Kopējais izmaksātais atbalsta apmērs šajā gadā bija 1,9 milj. EUR.

2008.gadā pasākuma atbalstam tika iesniegti 5 857 iesniegumi un apstiprinātā platība bija 46 167 ha, par kuru izmaksāts atbalsts 2 milj. EUR.

Savukārt 2009.gada pasākuma atbalstam pieņemti 5986 iesniegumi ar kopējo apstiprināto platību 49 272 ha apmērā, izmaksājot atbalstu 2,1 milj. EUR apmērā.

Saskaņā ar LAD datiem 2010.gadā atbalstam šajā pasākumā iesniegti 6 518 iesniegumi ar kopējo pieteikto platību 58 502 ha.

Laika posmā no 2007.-2010.gadam pasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumos izmaiņas nav veiktas.

2.1.2.3. LAP pasākums „Agrovīdēs maksājumi”

Pasākuma ieviešana tika uzsākta 2008.gadā pēc EK lēmuma pieņemšanas par LAP apstiprināšanu. Pasākums „Agrovīdēs maksājumi” ieviests, lai veicinātu lauku teritoriju attīstību un nodrošinātu sabiedrībai pieejamu vidi un lauku ainavu. Pasākums mudina lauksaimniekus izvēlēties un pielietot videi draudzīgas saimniekošanas metodes, tādējādi saglabājot savdabīgo lauku ainavu un bioloģisko daudzveidību.

Pasākuma „Agrovīdēs maksājumi” ietvaros tiek īstenoti šādi apakšpasākumi:

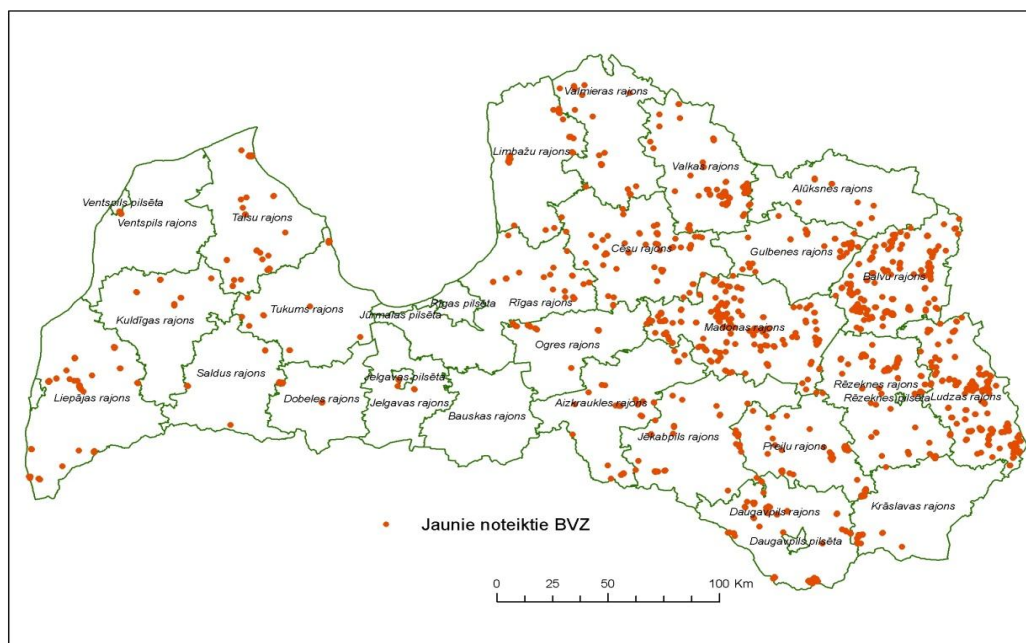
- “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA);
- “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ);
- “Integrētās dārkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV);
- “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP).
- “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS) – finansējums no valsts atbalsta lauksaimniecībai;
- “Buferjoslu ierīkošana” (BI) – finansējums no valsts atbalsta lauksaimniecībai;

Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam 2008.gadā atbalsta pretendentiem, kuriem bija uzņemtas piecu gadu saistības saskaņā ar LAP (2004-2006) nosacījumiem, paplašinot saistību platību, uzsākās jauns piecu gadu saistību periods saskaņā ar LAP. 2008.gadā apakšpasākumā BLA atbalstam tika apstiprināti 4 172 iesniegumi ar kopējo platību 153 593 ha. BDUZ attiecīgi 4 272 iesniegumi ar kopējo apstiprināto platību 32 464 ha. Iepriekšminētie divi apakšpasākumi lauksaimniekiem bija zināmi jau no iepriekšējā plānošanas perioda. Būtiskas izmaiņas skāra apakšpasākumu BLA, kurā atbalsta maksājums atšķirībā no iepriekšējā

perioda ir diferencēts pa kultūraugu grupām, tādējādi atbilstošāk kompensējot arī zaudējumus un neiegūtos ienākumus, kas rodas, saimniekojot ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm. Lai veicinātu integrēto audzēšanas metožu pielietošanu dārzkopībā, šajā gadā pirmo reizi bija iespējams pieteikties atbalstam apakšpasākumā IDIV, kurā atbalstam tika saņemti 82 iesniegumi ar kopējo platību 222 ha apmērā. Tāpat pirmo reizi bija iespējams pieteikties atbalstam apakšpasākumā RLZP, kurā saistības uzņēmās 463 pretendenti par kopējo platību 17 839 ha. Kopumā 2008.gadā pasākumā „Agrovides maksājumi” izmaksātais atbalsts kopā veidoja 31 milj. EUR.

Ņemot vērā pasākuma ierobežoto finansējumu, 2009.gadā normatīvajos aktos tika veiktas izmaiņas attiecībā uz atbalsta pretendentiem, t.i., jaunas saistības pasākuma “Agrovide” apakšpasākumos BLA un BDUZ varēja uzņemt tikai tie atbalsta pretendenti, kuriem bija beidzies saistību periods LAP (2004-2006) ietvaros, savukārt apakšpasākumos IDIV un RLZP jaunas saistības uzņemt nevarēja. Tādējādi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nedaudz samazinot atbalsta saņēmēju skaitu. 2009.gadā apakšpasākumā BLA atbalstam tika apstiprināti 3 962 iesniegumi ar kopējo platību 152 439 ha, kopumā izmaksājot 15,9 milj. EUR. Apakšpasākumā BDUZ saņemti 4 043 iesniegumi ar kopējo platību 31 552 ha. Apakšpasākumā IDIV atbalstam apstiprināti 76 iesniegumi ar kopējo platību 264 ha. Apakšpasākuma RLZP atbalstam saņemti 437 iesniegumi ar kopējo platību 18 056 ha. Kopumā 2009.gadā pasākumā „Agrovides maksājumi” izmaksātais atbalsts kopā veidoja 32 milj. EUR.

Ņemot vērā, ka uz apakšpasākuma BDUZ atbalstu var pretendēt tikai tie lauksaimnieki, kuru saimniecībās ir bioloģiski vērtīgi zālāji, 2009.gada pavasarī, lauksaimnieki varēja papildus pieteikt ZM apsekot savu zālāju un izvērtēt to atbilstību BDUZ atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Tika saņemtas 764 pieteikuma anketas ar kopējo pieteikto apsekojamo pļavu platību 8 268 hektāri. Vidējā pieteiktā pļavu platība vienā pieteikumā – 10.8 hektāri. Jaunu bioloģiski vērtīgu zālāju apsekošanas rezultātā par bioloģiski vērtīgiem zālājiem tika noteiktas pļavas 5144.9 ha kopplatībā (6. att.). Šobrīd vēl nav iespējams pateikt, cik procenti no apsekotajām platībām 2010.gadā tika pieteikti BDUZ atbalsta saņemšanai.

1. attēls. Jauno noteikto bioloģiski vērtīgu zālāju (BVZ) izvietojums Latvijas teritorijā

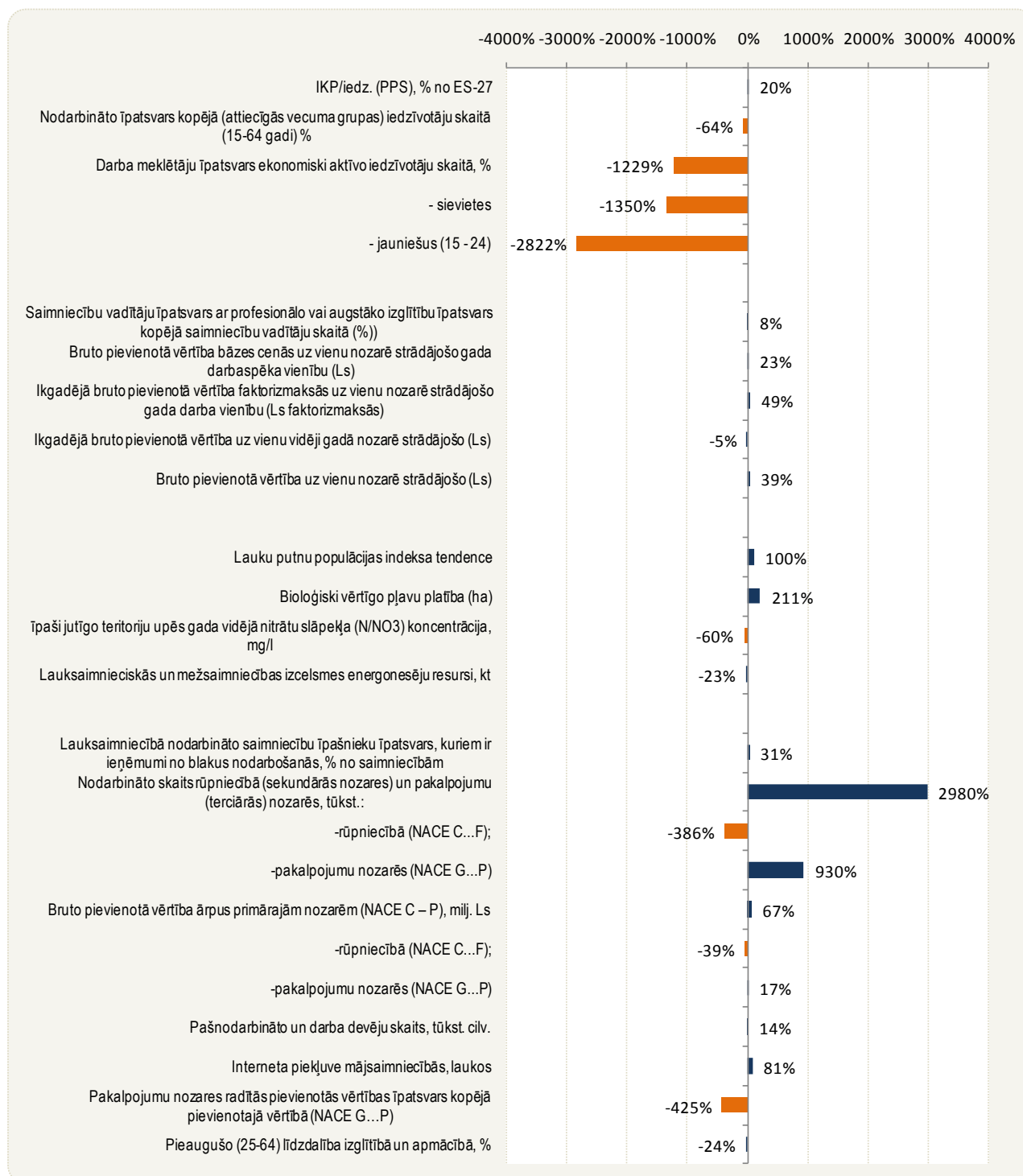
2.2. LAP sasniegumi un rezultāti attiecībā pret Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plānā noteiktajiem rādītājiem

Lai raksturotu LAP darbības sasniegumus, būtiski ir apzināt tās ietekmi uz tautsaimniecībai nozīmīgiem rādītājiem. Šādi rādītāji ir iekļauti Lauku attīstības stratēģijas plānā 2007-2013.gadam (69.lpp tabula „Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatori 2007.- 2013. gadam” <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3076>)

Šim nolūkam ir sagatavota pārskata kopsavilkuma (Pielikums) „Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatori 2007.- 2013. gadam”, kurā apkopotas rādītāju skaitliskās vērtības periodā 2005. – 2009.gads.

Izvērtējot rādītāju vērtības, varam secināt, ka LAP ietekme uz atsevišķiem rādītājiem ir neliela, lielāku ietekmi uz rādītājiem atstājis ievērojams kritums ekonomikā. Visvairāk tas atspoguļojas rādītāju grupā „Vispārīgie rādītāji”, kur samazinājies IKP uz iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes standarta (% no ES 27) un nodarbināto skaita rādītājs, savukārt bezdarba rādītāji ir ievērojami auguši. LAP ietekme uz šo rādītāju grupu ir nebūtiska.

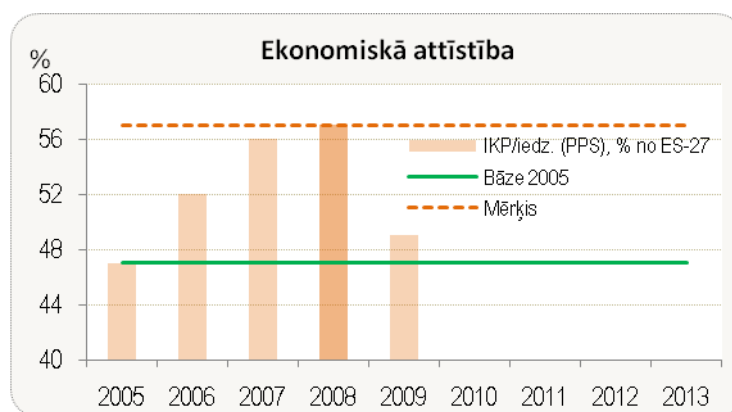
2.attēlā apkopota rādītāju izpilde pret plānu uz 2009. gadu. Grafikā ievērtēts bāzes līmenis (2005.gads, atsevišķos gadījumos 2006.gads), kas procentuāli atbilst „0”, un plānotais sasnieguma līmenis, kas noteikts kā izpildes „100%”.

Avots: ZM

2. attēls : Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatoru sasniegums pret plānoto rādītāju līmeni, %

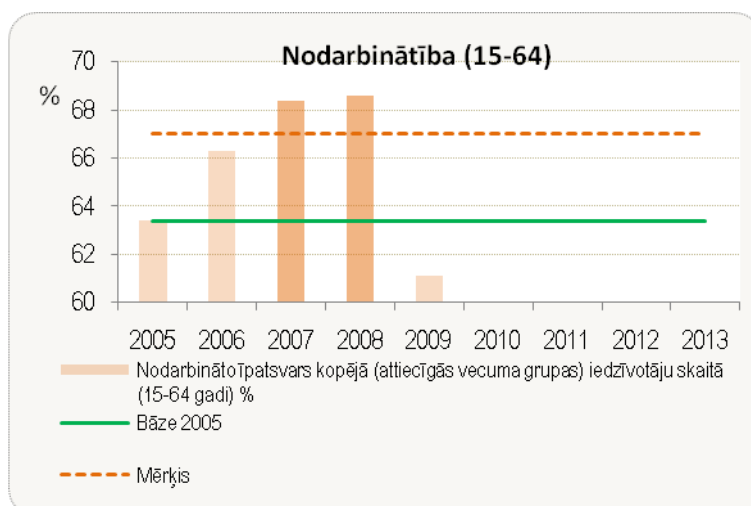
Rādītājs „Ekonomiskā attīstība”, kas tiek mērīts kā „IKP/iedz. (PPS), % no ES-27” 2009.gadā sasniedz 20% no plānotās izaugsmes. Jāmin fakts, ka 2008.gadā tika pilnībā sasniegts plānotais rādītājs, tomēr iepriekš minētais ekonomikas kritums ievērojami samazināja rādītāja vērtību 2009.gadā (3.attēls).

Avots: ZM pēc CSP datiem

3. attēls: IKP/iedz. (PPS)

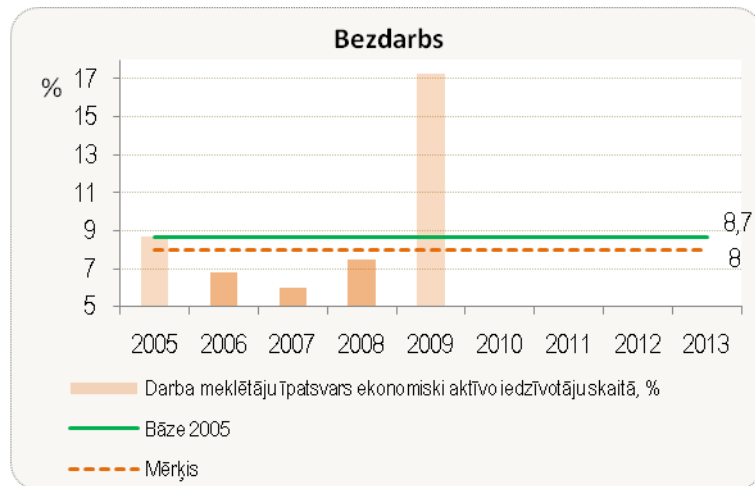
Neliels kritums pat pret bāzes līmeni novērots rādītājam „Nodarbinātība”. Nodarbinātības rādītāji 2007.-2008.gadā sasniedza definēto mērķa līmeni (67%) nodarbināto īpatsvaru kopējā iedzīvotāju skaitā, savukārt 2009.gadā ir krass nodarbinātības rādītāju kritums, kas ir jau minētās ekonomikas lejupslīdes rezultāts.

Avots: ZM pēc CSP datiem

4. attēls: Nodarbināto īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā (15-64 gadi), %

Arī bezdarba rādītājiem ir līdzīga tendence. Periodā 2006.-2008.gads rādītāji bija būtiski zem plānotā bezdarba līmeņa, tomēr 2009.gads ir krasi pretējs, un plānoto rādītāju sasniegšanas līmenis ir -1229% (2.attēls), ievērojami zem bāzes rādītāja līmeņa.

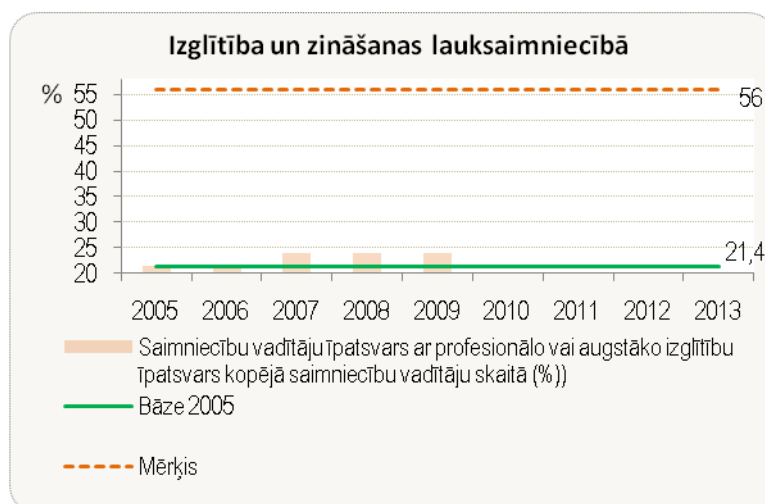
Avots: ZM pēc CSP datiem

5. attēls: Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā, %

1.ass „LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā;
- Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā;
- Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē;
- Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē.

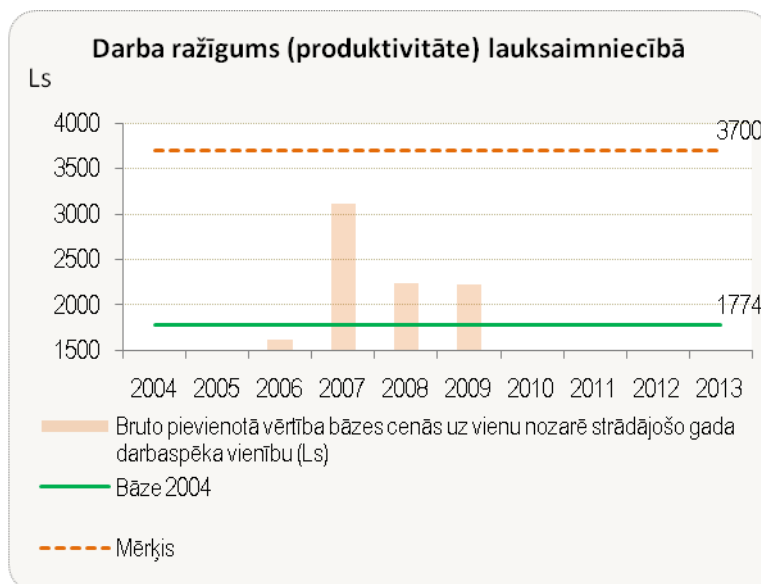
Rādītājam „Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā” nav būtiska izaugsme (1.attēls; 8%), tomēr skaitliskās vērtības 2008. un 2009.gados ir neprecīzas, jo aizgūtas no 2007.gada rādītāja (Lauksaimniecības struktūrapsekojuma rezultāti, CSP). 2007.gadā tika iegūti Struktūrapsekojuma dati un nākošais pieejamais periods būs 2010.gads. Tomēr šobrīd varam secināt ka plānotais rādītāja līmenis netiks sasniegts pilnībā, turklāt LAP ietvaros ir nozīmīgi samazināts finansējums apmācības pasākumiem.

Avots: ZM pēc CSP datiem

6. attēls: Saimniecību vadītāju ar profesionālo vai augstāko izglītību īpatsvars kopējā saimniecību vadītāju skaitā, %

Rādītājam „Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā” ir pieaugums pret bāzi (1.attēls; 8%), tomēr tas ir neliels un ar tendenci samazināties pēdējos gados. Tas saistīts ar realizācijas cenu samazināšanos un izmaksu pieaugumu strarppatēriņam. Uz šo rādītāju LAP ir nozīmīga ietekme, tomēr tas nespēj kompensēt tirgus ietekmi.

Avots: ZM pēc CSP datiem

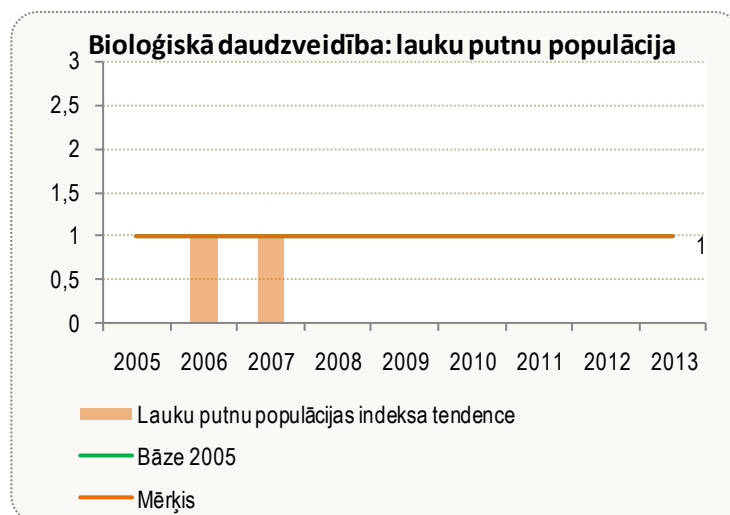
7. attēls: Bruto pievienotā vērtība bāzes cenās uz vienu nozarē strādājošo gada darbaspēka vienību, Ls

Negatīva ir rādītāja „Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē” vērtība pret bāzes līmeni (2.attēls ; - 5%), savukārt rādītāja „Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē” izaugsme ir 39% no plānotās vērtības (2.attēls).

2.ass „VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLABOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija;
- Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes;
- Ūdens kvalitāte: Slāpekļa bilance;
- Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana.

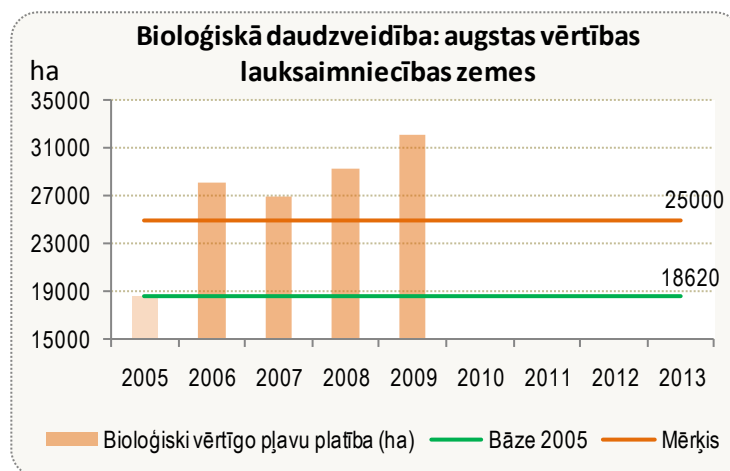
Rādītāja „Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija” vērtība nav pieejama uz pēdējo periodu, tomēr prognozējamā tendence varētu būt nemainīga. Plašākus secinājumus sagaidām Vidusposma novērtēšanas ietvaros.

Avots: ZM pēc LVĢMC datiem

8. attēls: Lauku putnu populācijas indeksa tendence

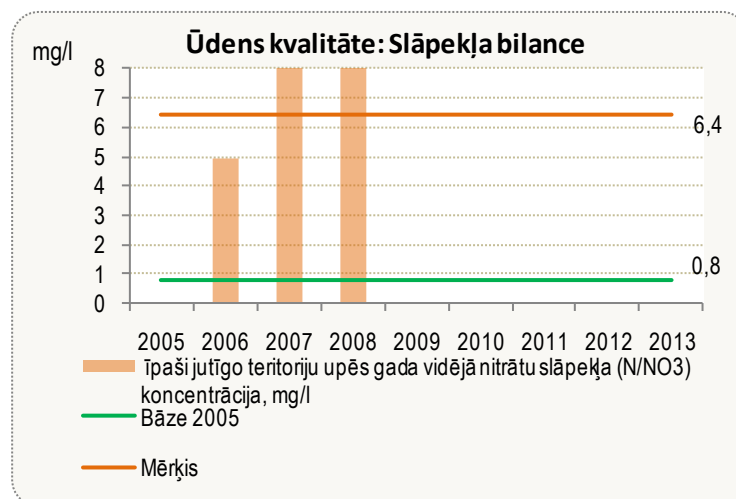
Rādītāja „Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes” vērtībā pārskata periodā ir vērojama izaugsme, un 2009.gada vērtība, attiecībā pret plānoto rezultātu ir 211% (1.attēls), turklāt ar pieauguma tendenci. Attiecībā uz definīciju „Augstas vērtības lauksaimniecības zeme” turpinās vides ekspertu diskusija. Plašāka informācija iespējam Vidustermiņa novērtējuma ietvaros.

Avots: ZM

9. attēls: Bioloģiski vērtīgo pļavu platība, ha

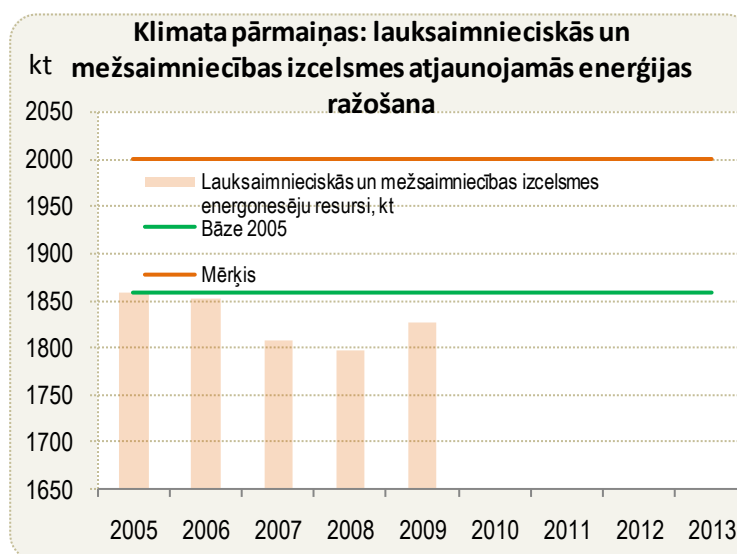
Rādītāja „Slāpekļa bilance” vērtība uz šo brīdi nav pieejama par 2009.gadu. Rādītāja vērtība 2008.gadā ir par 60% zemāka kā bāzes līmenis (2.attēls).

Avots: ZM pēc Vidm datiem

10. attēls: Īpaši jutīgo teritoriju upēs gada vidējā nitrātu slāpekļa (N/NO3) koncentrācija, mg/l

Rādītāja „Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana” vērtība 2009.gadā ir zemāka kā bāzes līmenis (-23%; 2.attēls). 2009.gadā vērojama pozitīva izaugsme un prognozējams, ka 2010.gadā tā varētu turpināties. Papildus pozitīvu ietekmi rādītāja pieaugumam var sniegt LAP pasākums „Uzņēmumu radīšana un attīstība”, kura ietvaros tiek atbalstīta atjaunojamās enerģijas ražošana.

Avots: ZM pēc CSP

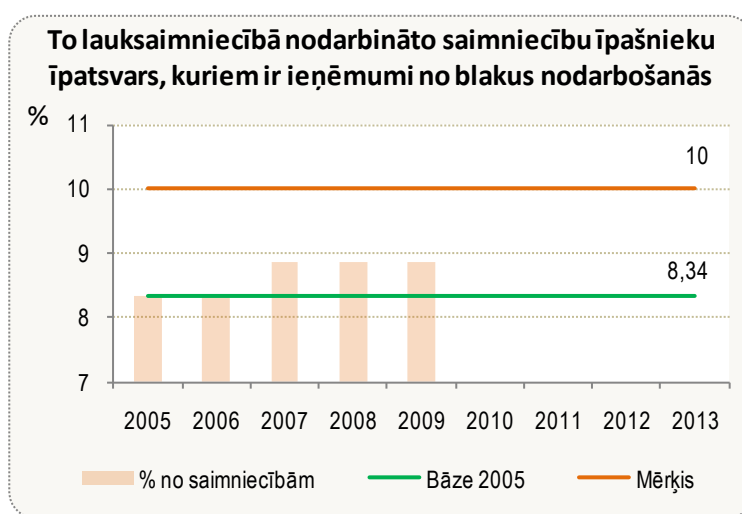
11. attēls: Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes enerģijas resursi, kt

3.ass „DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA” ietvaros īstenoto pasākumu sasniegumi tiek raksturoti ar rādītājiem:

- To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās;
- Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm;
- Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm;

- Pašnodarbinātības attīstība;
- Interneta pieejamība lauku apvidos;
- Pakalpojumu sektora attīstība;
- Mūža izglītība lauku apvidos.

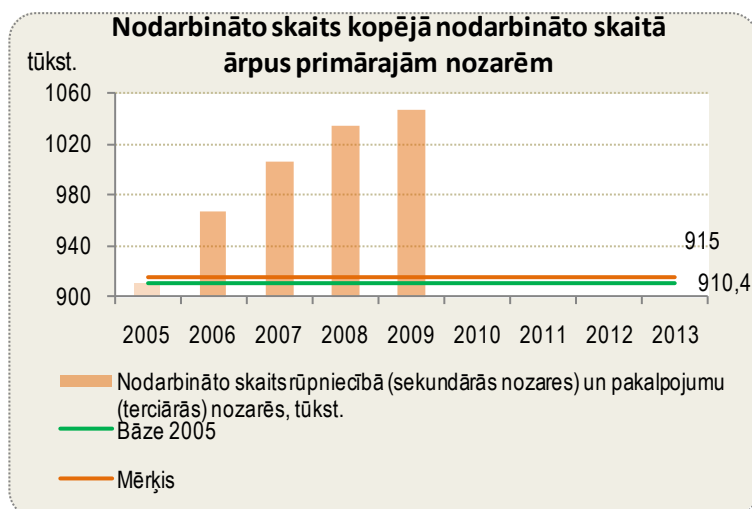
Ņemot vērā, ka 3.ass pasākumu ietvaros tiek atbalstītas lauku ekonomikas dažādošanas aktivitātes, nozīmīgs rādītājs ir „Lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās”. Pēdējais pamatotais rādītājs ir par 2007.gadu, kad tika veikts Lauksaimniecības struktūras apsekojums. Nākošais rādītājs būs par 2010.gadu no Lauksaimniecības skaitīšanas rezultātiem. Līdz ar to šobrīd nav iespējams veikt precīzus secinājumus un noteikt tendenci par ienākumu dažādošanu saimniecībās.

Avots: ZM pēc CSP

12. attēls: To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās, % no saimniecībām

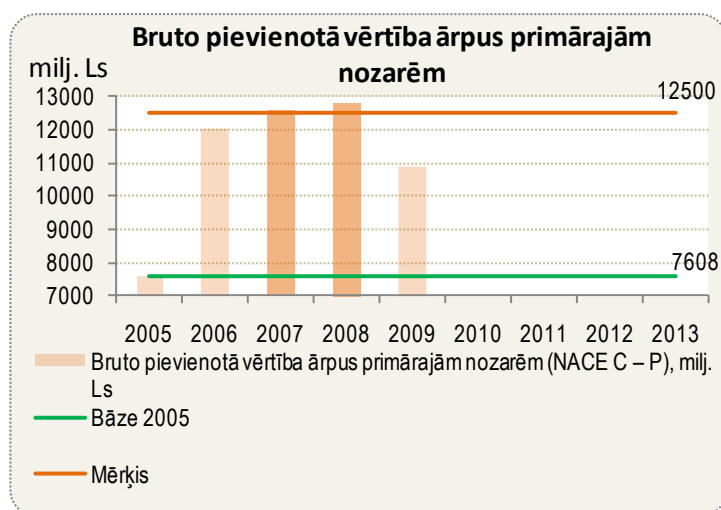
Pozitīva tendence ir rādītājam „Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm”. Šeit gan jāmin, ka LAP atbalsta dažādošanas pasākumus lauku teritorijā, savukārt konkrētais rādītājs ietver visu valsts teritoriju. Rādītāja izaugsme pret plānoto ir ievērojama un sasniedz 2980% (2.attēls).

Avots: ZM pēc CSP

13. attēls: Nodarbināto skaits rūpniecībā (sekundārās nozares) un pakalpojumu (terciārās) nozarēs, tūkst.

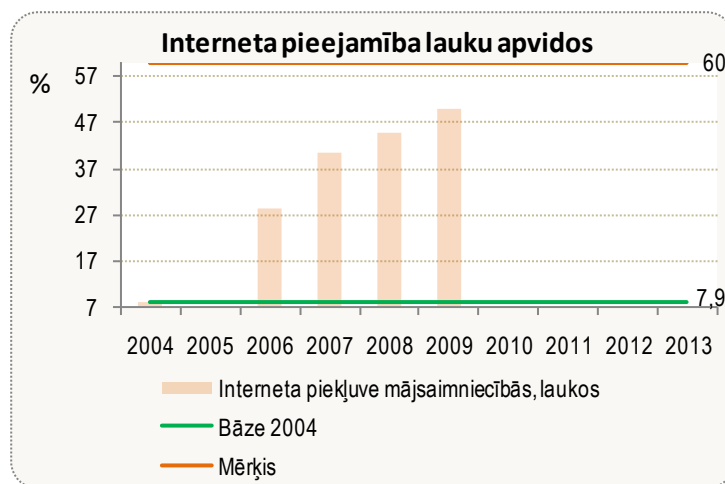
Arī rādītājs „Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm” tiek uzrādīts visai valsts teritorijai, līdz ar to precīzi neraksturojot situāciju lauku teritorijās. Rādītāja vērtība 2007.-2008.gadā. sasniedz plānoto vērtību, tomēr ekonomiskās aktivitātes krituma dēļ 2009.gadā ir samazinājums, rādītāja vērtībai sasniedzot 67% (2.attēls) no plānotās.

Avots: ZM pēc CSP

14. attēls: Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm, milj.Ls

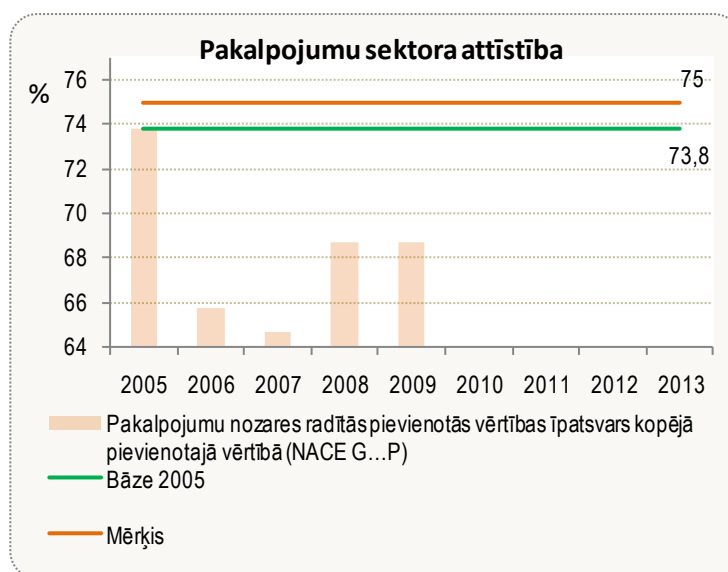
LAP netiek īstenoti pasākumi, kuru ietvaros tiek nodrošināta interneta pieejamība māsaimniecībām. Tomēr, tā kā rādītājs ir iekļauts EK vadlīnijās kā obligāti uzrādāmais, rādītāja vērtības ir apkopotas. Rādītāja „Interneta pieejamība lauku apvidos” vērtība ir ar pozitīvu tendenci un 2009.gadā rādītāja izpilde ir 81% (2.attēls) no plānotā.

Avots: ZM pēc CSP

15. attēls: Interneta piekļuve mājsaimniecībās, laukos, %

Rādītāja „Pakalpojuma sektora attīstība” ir zem bāzes līmeņa un sasniedz -425% no plānotās vērtības (2.attēls). Šis rādītājs raksturo situāciju valstī kopumā un nav nosakāma tendence lauku teritorijās uz ko ir vērsta LAP.

Avots: ZM pēc CSP

16. attēls: Pakalpojumu nozares radītās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %

Izvērtējot rādītāju vērtības, varam secināt, ka tuvākajā periodā, pie ekonomiskās situācijas vispārējas uzlabošanās, plānotās rādītāju vērtības būs iespējams sasniegt vai tām pietuvināties lielākajai daļai rādītāju.

3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana

3.1. Latvijas Lauku attīstības valsts stratēģijas plāna finanšu progress

LAP kopējais ELFLA budžets sastāda 1 054 milj. EUR, no kuriem 13 milj. EUR ELFLA finansējuma 2009.gadā piešķīra Latvijai kā papildus finansējumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 69.panta 5a punktu. LAP kopējais publiskais finansējums Latvijai ir 1 387 milj. EUR, no kuriem attiecīgi 14,7 milj. EUR ir papildus finansējums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 69.panta 5a punktu.

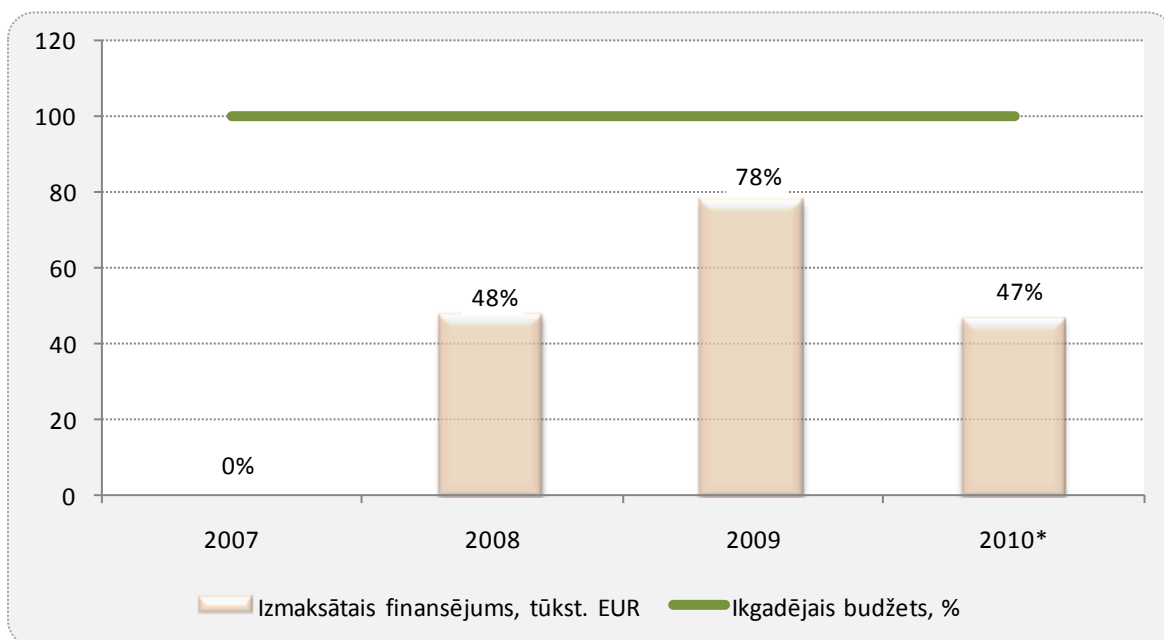
5. tabula. ELFLA finansējuma izlietojums pa gadiem

ELFLA finansējums	Gads	2007.gads	2008.gads	2009.gads	2010.gada I pusgads	Kopā
Ikgadējais budžets, tūkst. EUR		152 867	147 768	150 342	153 226*	604 205
Izmaksātais finansējums, tūkst. EUR		-	71 097	117 099	71 332	259 528
ELFLA finansējuma apguve, %		-	48%	78%	47%	43%

*ELFLA finansējuma budžets 2010.gadam

Avots: ZM

Līdz 2010.gada 30.jūnijam Latvija ir apguvusi 43% no kopējā piešķirtā ELFLA ikgadējā finansējuma (skat.5.tabulu). Skatot ELFLA finansējuma izlietojumu asu griezumā, lielākā finansējuma daļa ir apgūta 2.ass ietvaros, kas ir 39% no piešķirtā ELFLA finansējuma 2.asij (skat.6.tabulu).

*2010.gada I pusgads

Avots: ZM

17. attēls. ELFLA finansējuma apguve pa gadiem

4.ass ietvaros apgūtais finansējums ir pavisam neliels, tikai 1,5%. Tas skaidrojams ar to, ka LAP pasākuma „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana” ieviešana tika uzsākta tikai 2008.gada beigās un 2009.gada sākuma tika pieņemti pirmie pieteikumi.

6. tabula. ELFLA finansējuma izlietojums pa asīm

Asis	Gads	2007.gads	2008.gads	2009.gads	2010.gada I pusgads	Kopā	ELFLA finansējuma apgūve, %
	ELFLA izmaksātais finansējums, tūkst. EUR						
1. ass	-		21 055	45 138	12 980	79 173	20%
2. ass	-		49 702	65 139	45 165	160 006	39%
3. ass	-		341	6 820	10 746	17 906	10%
4. ass	-		-	2,2	386	388	1,5%
Tehniskā palīdzība	-		-	889	2 057	2 946	7%

Avots: ZM

LAP publisko finansējumu sāka izmaksāt ar 2008.gadu, jo 2007.gadā LAP vēl nebija apstiprināts un 2007.gadā tika uzsākta tikai divu pasākumu projektu pieņemšana, t.i., „Lauku saimniecību modernizācijā” un "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai".

7. tabula. LAP publiskā finansējuma maksājumi pa pasākumiem

Kods	Asis/pasākumi	Publiskais finansējums 2008.gadā	Publiskais finansējums 2009.gadā	Publiskais finansējums 2010.gada I pusgads	Publiskais finansējums – kumulatīvie maksājumi (2007.-2010. g. I pusgads)	Publiskā finansējuma apgūve uz 30.06.2010.
EUR (eiro kurss saskaņā ar Komisijas regulas (EK) 883/2006. 7.pantu)						
1	2	3	4	5	6	
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA						
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi		393 685	1 089	394 774	33%
112	Atbalsts jauniem lauksaimniekiem		2 129 074	3 164 035	5 293 109	50%
113	Priekšlaicīga pensionēšanās	1 572 659	4 311 209	2 042 827	7 926 696	27%
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana		6 470		6 470	87%
121	Lauku saimniecību modernizācija	26 277 287	29 769 181	6 994 611	63 041 079	21%
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana		1 122 898	736 315	1 859 213	5%
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana		1 363 354	695 145	2 058 499	2%
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu		390 415	809 182	1 199 598	4%
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem		3 300 507	341 836	3 642 343	48%

141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	190 707	11 580 305	2 737 059	14 508 071	66%
142	Ražotāju grupas	32 793	485 041		517 834	38%
	1. ass kopā	28 073 445	54 852 139	17 522 100	100 447 684	19%
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA						
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	60 273 950	40 044 341	19 182 662	119 500 953	51%
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	1 853 047	1 938 398	2 085 949	5 877 394	45%
214	Agrovīdes maksājumi		30 319 495	34 237 143	64 556 638	28%
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana		1 252 213	590 179	1 842 392	9%
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)		898 779	1 146 046	2 044 825	13%
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana		199 923	278 490	478 414	4%
	2. ass kopā	62 126 997	74 653 149	57 520 469	194 300 615	37%
3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA						
312(311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	454 003	3 396 171	3 139 417	6 989 591	5%
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana		222 418	187 612	410 030	3%
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem		4 310 015	10 946 662	15 256 677	16%
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana		147 940	119 528	267 467	15%
	3. ass kopā	454 003	8 076 544	14 393 218	22 923 765	10%
4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA						
413	Vietējās attīstības stratēģijas. Dzīves kvalitāte/ dažādošana			77 562	77 562	0,4%
431	Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana		2 459	405 401	407 860	7%
	4. ass kopā		2 459	482 962	485 422	2%
	Tehniskā palīdzība		1 078 213	2 748 298	3 826 510	7%
	PROGRAMMA KOPĀ	90 654 445	138 662 503	92 667 047	321 983 996	23%

Avots: ZM

Izmaksātā finansējuma ziņā 3 lielākie LAP pasākumi līdz 2010.gada 30.jūnijam ir:

1. Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas);
2. Agrovīdes maksājumi;
3. Lauku saimniecību modernizācija.

Avots: ZM

18. attēls. Izmaksātais publiskais finansējums LAP pasākumu ietvaros miljonos eiro uz 2010.gada 30.jūniju

3.2. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finanšu īstenošana un rādītāji

Atbilstoši LAP pasākumu ietvaros noteiktajiem nosacījumiem un finansējumam tiek plānoti sasniedzamie rādītāji, kas apkopoti 8.tabulā.

Pēc tabulā veiktā apkopojuma var redzēt, kuri pasākumi tiek īstenoti straujākos tempos, bet citi pasākumi tiek ieviesti un īstenoti ne tik ātri. Pasākumu īstenošanas efektivitāti šobrīd nevar novērtēt kvalitatīvi, jo vairāku pasākumu īstenošana tika sākta tikai 2008.gada beigās vai 2009.gadā, līdz ar to šo pasāku izpilde ir zema. Tomēr šobrīd saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1698/2005 86.pantu tiek gatavots vidus termiņa novērtējums, kas EK tiks iesniegts 2010.gada beigās, un tajā tiks veikta arī sīkāka efektivitātes rādītāju un sasniegumu analīze.

8. tabula. LAP īstenošanas rādītāji

Kods	Asis/pasākumi	Īstenošanas rādītāji	Izpildītais – kumulatīvi no 2007.-2009.gadam	Plānotie sasniedzamie rādītāji	Izpilde, %
1	2		4	5	6
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA					
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	Apmācību dalībnieku skaits	2320	2000	116
		- t.sk. sievietes	1532	1000	153
		Apmācību dienu skaits	571	650	88
		Apmācīto skaits, kas sekmīgi beiguši apmācību kursu	2297	1500	153
		- t.sk. sievietes	1523	900	169
		Apmācāmo īpatsvars pa apmācību moduļiem, %:			
		Lauksaimniecība	57	60	95
Pārtikas nozare	17	20	85		
Mežsaimniecība	26	10	260		
Saimnieciskā nodrošinājuma bloks	0	10	0		
112	Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits	59	250	24
		- t.sk. sievietes	14	50	28
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	2 661 340	11 546 285	23
113	Priekšlaicīga pensionēšanās ³	Priekšlaicīgi pensionējušos saimniecību atdevēju skaits	678	600	113
		Nodotā LIZ, ha	42 702	38 000	112
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	Atbalstīto lauksaimnieku skaits	36	30	120
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits	0	30	0
		Atbalstīto lauksaimnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	36	25	144
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	25	0
121	Lauku saimniecību	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	1625	3500	46

³ Saistības no iepriekšējā programmēšanas perioda

	modernizācija	Kopējais investīciju apjoms, EUR	155 855 390	664 677 402	23
		Atbalstīto saimniecību skaits, kurām programmēšanas periodā saņemtā atbalsta attiecināmo izmaksu kopsumma pārsniedz 600 000 EUR	32	100	32
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	Atbalstīto meža īpašnieku saimniecību skaits	906	7500	12
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	2 249 950	80 155 882	3
		Atbalstītajiem meža īpašniekiem piederošo mežu kopējā platība, ha	100 145	70 000	143
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	Atbalstīto uzņēmumu skaits	15	70	21
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	3 573 820	193 710 783	2
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	Atbalstīto darbību skaits	22	650	3
		Kopējais investīciju apjoms	493 490	65 865 200	1
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem	Atbalsta saņēmēju skaits	0	0	0
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija	Atbalstīto daļēji naturālo lauku saimniecību skaits	1344	2000	67
142	Ražotāju grupas	Atbalstīto ražotāju grupu skaits	3	3	100
		Atbalstīto ražotāju grupu apgrozījums	116	4300	3
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA					
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	54 600	69 700	78
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	892 227	1 212 000	74
		Platība, kurā veiksmīgi ievēro prasības (izvairīšanās no marginalizācijas un zemes pamešanas), ha	892227	1 055 000	85
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	6514	6400	102
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	43 710	56 000	78
		LIZ platība Natura 2000 teritorijā, kurā zeme tiek efektīvi izmantota, ha	43710	54 000	81
214	Agrovides maksājumi	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	4014	17 566	23
		Kopējā atbalstītā platība, ha	93 248	375 728	25
		Fiziski atbalstītā platība, ha	87 749	NA	
		Līgumu skaits	3957	NA	
		Bioloģiskās daudzveidības uzlabošana, ha	76328	365 728	21
212; 213; 214	- Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās;	Saimniecību skaits, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības	58500	19423	301
		Vidējā to saimniecību zemes platība,	18	23	78

	- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK; - Agrovīdes maksājumi	kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha Vidējā to saimniecību LIZ platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha	18	18	100
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	Atbalstītās saimniecības Apmežotā platība, ha	186 1548	450 14 896	41 10
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	Atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits Atbalstītā meža platība NATURA 2000 teritorijā, ha	1254 15 301	1700 27 000	74 57
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	Profilaktisko un atjaunošanas pasākumu skaits Atbalstīto cietušo mežu platība, ha Kopējais investīciju apjoms, EUR	125 209 199 920	3300 7000 9 920 086	4 3 2
3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA					
312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	Atbalstīto mikrouzņēmumu skaits	73	2300	3
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	Atbalstīto tūrisma aktivitāšu skaits Kopējais investīciju apjoms, EUR	12 672 370	366 25 874 380	3 3
321	Pamat- pakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	Pašvaldību skaits, kurās tika īstenotas aktivitātes Kopējais investīciju apjoms, EUR Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	77 5 746 690 100100	666 109 733 300 441 176	12 5 23
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Kultūras mantojuma saglabāšanas atbalstītās aktivitātes Kopējās veiktās investīcijas, EUR Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	1 197 250 20 000	10 2 065 280 5500	10 10 364
4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA					
411 412 413	Vietējās attīstības stratēģijas	Atbalstīto Vietējo rīcības grupu (VRG) skaits VRG aptvertā teritorija, km ² Kopējais iedzīvotāju skaits teritorijās, kuras aptver VRG Vietējo attīstības stratēģiju ietvaros finansēto projektu skaits Atbalsta saņēmēju skaits	39 64329 1 001 331 0 0	33 54900 400 000 850 485	118 117 250 0 0
421	Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Atbalstīto sadarbības projektu skaits VRG, kuras sadarbojas, skaits	NI NI	140 15	
431	Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana	Prasmju ieguves un aktivizēšanas projektu skaits	NI	50	

3.3. Tehniskās palīdzības izmantošana

LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” darbības 2007. un 2008.gadā netika apmaksātas.

2009.gadā no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti 2 513 052 EUR (bez PVN). No tiem ELFLA Vadošā iestāde 2009.gadā izlietoja 1 613 825 EUR, bet ELFLA maksājumu iestāde - 899 227 EUR.

9. Tabula. Vadošās iestādes apstiprinātās darbības tehniskās palīdzības ietvaros 2009.gadā

Darbības nosaukums	EUR (bez PVN)
LAP Uzraudzības komiteju un vadības grupu sēžu administratīvie un organizatoriskie izdevumi	1526
Komandējumi, pieredzes apmaiņas braucieni LAP izstrādē, uzraudzībā, aktivitāšu ieviešanā un administrēšanā iesaistītajiem darbiniekiem	17 126
Tulkošanas darbi par LAP 2007.-2013.gadam grozījumu sagatavošana un citi attiecināmi tulkojumi	1907
Informatīvā materiāla "Kultūraugu mēslošanas plāna izstrādes metodika" izdošana (buklets)	7111,5
Informatīvā materiāla "Kultūraugu mēslošanas plāna izstrādes metodika" izdošana (buklets)	47 581
Reģionālo ES SF informācijas centru kapacitātes stiprināšana, piesaistot speciālistu darbam ar Lauku attīstības programmu 2007.-2013.gadam	213 431
Valsts lauku tīkla sekretariāta izveide un darbības nodrošināšana	348 306
Kopš 2004.gada lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām piešķirtā publiskā finansējuma Latvijā un citās ES dalībvalstīs izvērtējums un priekšlikumi turpmākās atbalsta politikas izmaiņām Lauku attīstības programmas 2007. – 2013.gadam ietvaros	4838
LAP 2007-2013.gadam Nepārtrauktās novērtēšanas ieviešana	133 429
„Augšņu karšu un datu bāzes digitalizēšana un aktualizēšana” realizācijas nodrošināšana t. sk. koordinēšana un uzraudzība (vēstule 10.10.2008. Nr.6.3-7/1230) I. daļa	8416
VLT aktivitātes 2009.gadam II. daļa	786 361
MLA noteikšanas kritēriju pārskatīšana - klimatisko kritēriju simulācija	4269
Augšņu un reljefa izejas datu sagatavošana un EK izstrādāto augsnes un reljefa kritēriju MLA noteikšanai piemērošanas simulācija	7251
„Ilgadējās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu maksājumu aģentūru AMADEUS (Annual Meeting of Audit Directors of European Union Services) konferences organizēšana,	2572
TV raidījumu cikls "LAP pasākumi 2007-2013.gadam" lauksaimniekiem par finanšu apguves iespējām, Latvijas radio, Latvijas avīze	23 519
”Melhiora plāksne (apvienotā ELFLA un EZF bez pamatnes)”	44
Reģionālo konferenču cikls (3 konferences) par Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieviešanu	6138
Kopā	1 613 825

Avots: ZM

10. Tabula. Maksājumu iestādes apstiprinātās darbības tehniskās palīdzības ietvaros 2009.gadā

Darbības nosaukums	EUR (bez PVN)
ArcGIS programmatūras licenču atbalsta atjaunošanas nepieciešamība LAD CA un RLP darbiniekiem LAP 2007.-2013.gada pasākumu administrēšanas ietvaros	10 500
GPS mērinstrumentu, digitālo fotokameru un pārnēsājamo datoru iegāde ELFLA pasākumu kontrolei	32 929
Publicitātes un informācijas aktivitātes par LAP 2007.-2013.gada pasākumiem un LAP programmas kontroles sistēmas uzturēšana un pilnveidošana	16 891
LAD IS attīstība un uzturēšana LAP pasākumu administrēšanas ietvaros	366 889
Rokasgrāmatu un pieteikumu veidlapu sagatavošana platību maksājumu saņemšanai 2009.gadā	4730
VIII Baltijas valstu un Polijas maksājumu aģentūru konference	972
LAP pasākumu administrēšanā iesaistīto LAD darbinieku darba samaksa 2009.gada 2.pusgadā	172 615
ELGF un ELFLA saņēmēju publicēšanas moduļa izstrāde	1689
Atbalsta pretendenta iesniegumu izvērtēšanas, audita un pārbaūžu uz vietas nodrošināšana	274 644
LAD IS tehniskās infrastruktūras pilnveidošana un uzturēšana LAP pasākumu administrēšanai ietvaros	17 368
Kopā	899 227

Avots: ZM

4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana

4.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana

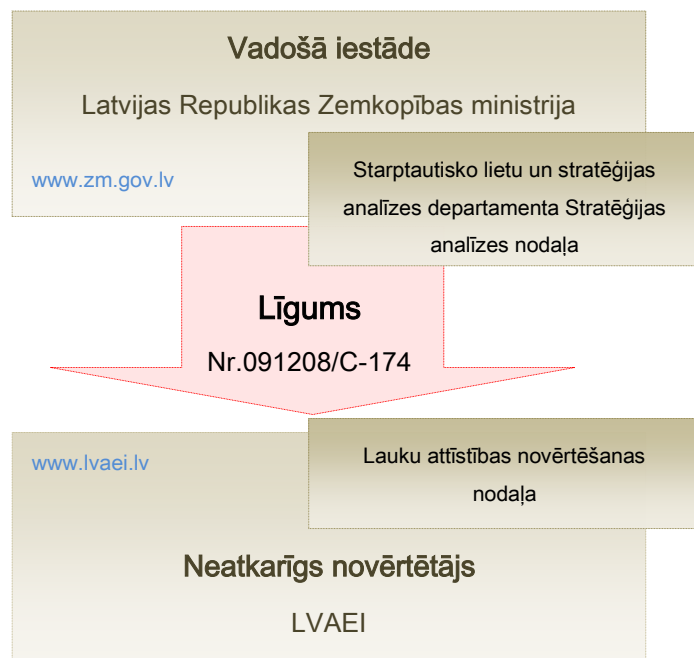
4.1.1. Novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns

Saskaņā ar Padomes Regulās (EK) Nr.1290/20051, Nr.1698/20052 prasīto, Ministru kabineta noteikumos Nr.573 „Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai” noteiktas fondu administrēšanā un uzraudzībā iesaistīto institūciju funkcijas un kompetence funkciju izpildei, t.i., ELFLA administrēšanu nodrošina:

- ZM - Vadošā iestāde un Kompetentā iestāde,
- LAD - Maksājumu iestāde,
- Sertifikācijas iestāde- izvēlas piemērojot publisko iepirkumu,
- LAP UK - koleģiāla administrēšanā iesaistīta iestāde.

- LVAEI – neatkarīgs novērtētājs (Nepārtrauktā novērtēšana + Vidustemiņa novērtējums)

Saskaņā ar Regulā (EK) Nr.1698/2005 noteikto, dalībvalstij jāizveido un jāievieš Vienoto uzraudzības un novērtēšanas sistēmu. ZM kā Vadošā iestāde ir atbildīga par Latvijas LAP NNS izveidi Latvijā. Lai nodrošinātu saistību izpildi, ZM ir noslēgusi līgumu ar LVAEI par LAP NNS izveidi un uzturēšanu.

Avots: ZM

19. attēls. LAP NNS izveidošanas un uzturēšanas institūcijas

Atbilstoši Vadošās iestādes rīkojumam par LAP NNS īstenošanu atbildīgā struktūrvienība ir Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Stratēģijas analīzes nodaļa. Savukārt LVAEI līguma ietvaros izveidoja jaunu struktūrvienību - Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa.

Saskaņā ar līguma nosacījumiem LVAEI ir apņēmieš izveidot un uzturēt LAP NNS, īstenojot sekojošus uzdevumus:

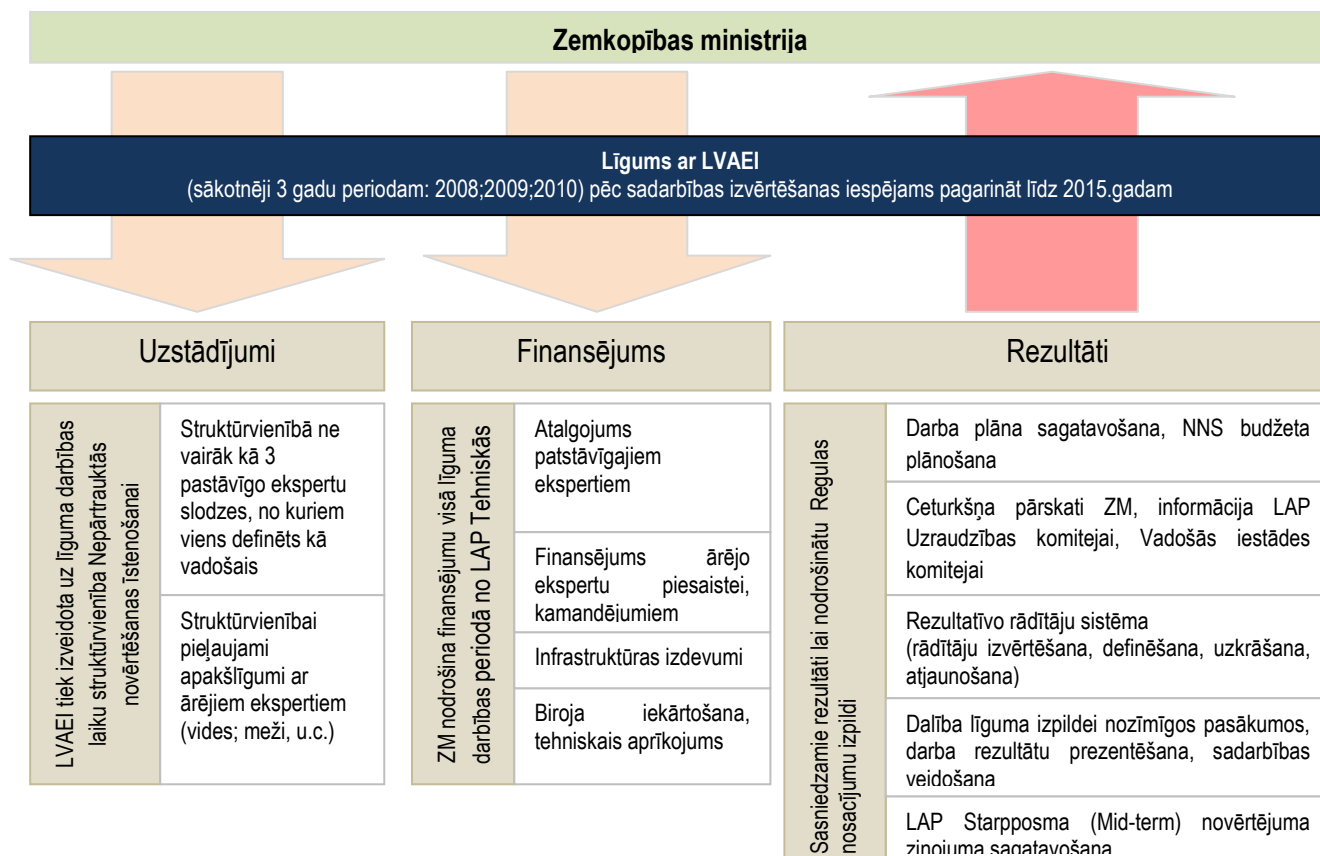
- Izveidot LVAEI ietvaros struktūrvienību LAP NNS uzturēšanai, nodrošinot tās darbību ar profesionālu un kvalificētu personālu un attiecīgu aprīkojumu;
- Izstrādāt un iesniegt ZM apstiprināšanai ikgadējos Darba plānu projektus, ievērojot Līguma noteiktos mērķus, rezultātus un termiņus;
- Nodrošināt kvalitatīvu un savlaicīgu darba plānā noteikto uzdevumu izpildi, par progresu regulāri informējot ZM;
- Nodrošināt regulāru aktuālās informācijas apriti, par NNS ietvaros sasniegtajiem rezultātiem.

4.1.2. Novērtētāja atlasīšana

2008.gada 9.decembrī ir noslēgts līgums "Lauku attīstības programmas (LAP) 2007-2013 Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšana" starp ZM un LVAEI, kura ietvaros LVAEI nodrošina LAP NNS uzturēšanu visai programmai, kā arī līguma ietvaros veic Vidustermiņa novērtējuma ziņojuma sagatavošanu. Līgums ar LVAEI tiek finansēts no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem.

Atbilstoši "Publisko iepirkumu likums" 5 3.pantā⁴ un Ministru kabineta noteikumu Nr.573 „Kārtība, kāda administrē Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai” 13.pantā⁵ noteikto, ZM un LVAEI Līgums noslēgts, neveicot iepirkuma procedūru.

Lēmums par labu LVAEI izvēlei pieņemts, pamatojoties uz to, ka LVAEI apvieno pieredzējušus lauksaimniecības ekonomikas speciālistus ar plašu pieredzi dažādu lauksaimniecības ekonomisko pētījumu veikšanā, institūta speciālisti ir piedalījušies iepriekšējo atbalsta programmu izstrādē un to novērtēšanas pasākumos. LVAEI īsteno vairākus valsts deleģētus uzdevumus, kuru rezultātā tiek iegūtas apjomīgas datu kopas un informācijas apkopojumi, kas piemērojami LAP novērtēšanas vajadzībām.

Avots: ZM

20. attēls. Līguma nosacījumi par LAP NNS īstenošanu

Līgums ir spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim. Pēc šī termiņa ZM, izvērtējot līdzšinējo sadarbību un ziņojuma kvalitāti, lems par līguma turpināšanu līdz 2015.gadam.

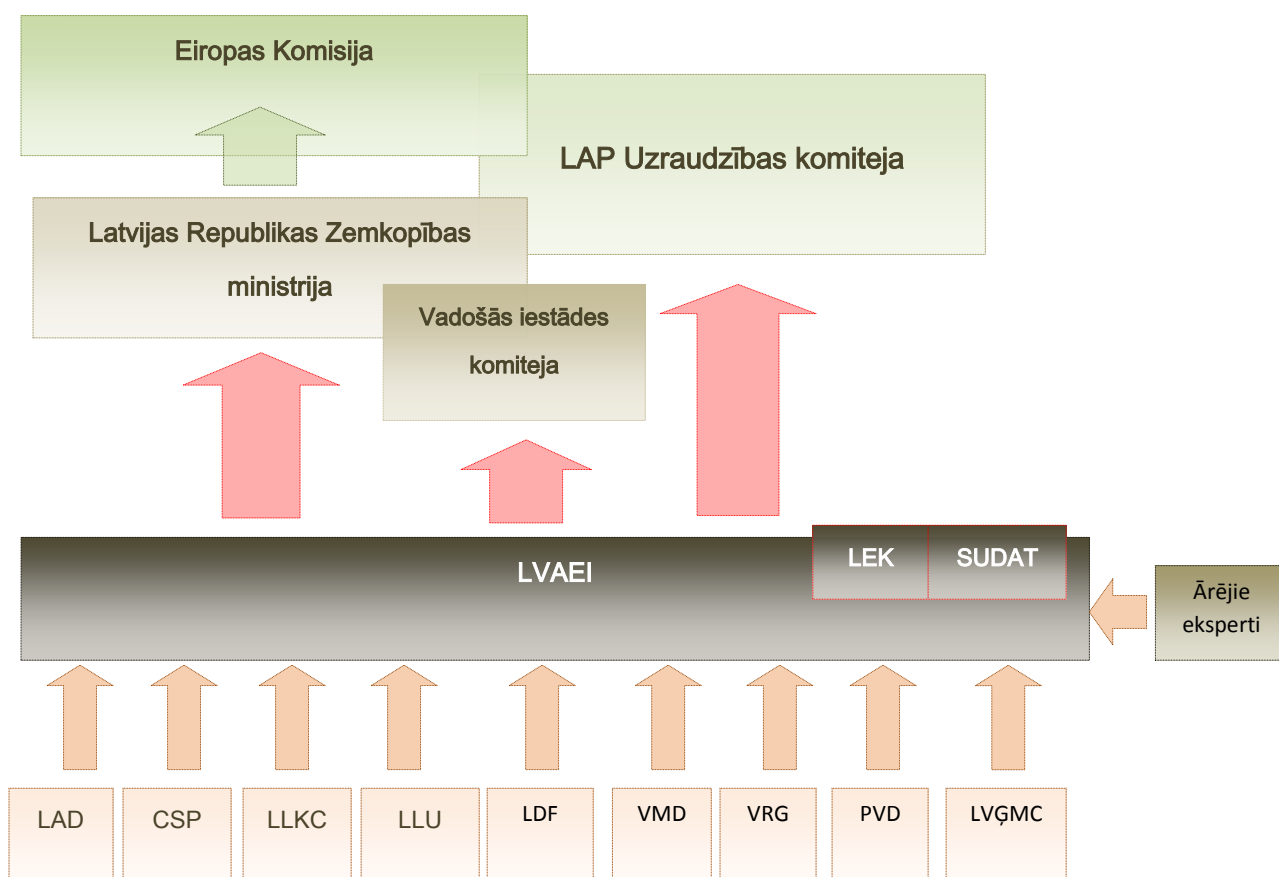
⁴ LR 06.04.2006. likuma "Publisko iepirkumu likums" 3.panta „Likuma piemērošanas izņēmumi” 1.punkta 8.apakšpunktu ir noteikts, ka šo likumu nepiemēro, ja pasūtītājs slēdz līgumu par pakalpojumiem, kurus sniedz cita iestāde vai persona, kas arī ir pasūtītājs šā likuma izpratnē un kam saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem ir izņēmuma tiesības sniegt attiecīgo pakalpojumu, līdz ar to ZM un LVAEI līgums ir noslēgts neveicot iepirkuma procedūru Publiskā iepirkuma likuma izpratnē.

⁵ „valsts un ES atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai ietekmes nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšanu nodrošina Latvijas Valsts Agrārās ekonomikas institūts”

4.1.3. Vadošās iestādes koordinēšana ar novērtētāju

Uzraudzību par Nepārtrauktās novērtēšanas pasākumu īstenošanu veic ZM. ZM nodrošina arī atskaites sagatavošanu, iesniegšanai EK par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu, iekļaujot informāciju gan Ikgadējos ziņojumos, gan Stratēģiskajos ziņojumos.

Savukārt līgumā ar LVAEI ir atrunātas aktivitātes, ar kuru starpniecību notiek informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS līguma ietvaros.

Avots: CSP

21. attēls. Informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS līguma ietvaros
Informācijas apmaiņa notiek vairākos līmeņos:

- LVAEI par līgumā paredzēto uzdevumu/pasākumu rezultātiem informē ZM, iesniedzot ceturkšņu pārskatus, tādējādi nodrošinot līguma pārskatāmību. Paralēli tiek rīkotas ZM atbildīgās struktūrvienības un LVAEI sanāksmes, lai diskutētu par aktuālākajiem jautājumiem.
- Pēc vajadzības LVAEI tiek pieaicināts Vadošās iestādes komitejas sēdēs, kur tiek prezentēti NNS rezultāti. Vadošās iestādes komiteja apvieno LAP ieviešanā iesaistīto ZM struktūrvienību un LAD pārstāvjus.

- LVAEI tiek pieaicināts arī LAP UK sēdēs, lai iepazīstinātu UK locekļus ar Nepārtrauktās novērtēšanas rezultātiem un sasniegtajiem LAP rezultātiem .
- Lai nodrošinātu LAP NNS nepieciešamās informācijas apmaiņu un datu ieguvu, LVAEI uztur patstāvīgus kontaktus ar datu sniedzējiem (CSP, LAD, u.t.t.).
- Novērtēšanas pasākumu nodrošināšanai pēc vajadzības tiek piesaistīti ārējie eksperti. LVAEI eksperti uztur pastāvīgu kontaktu ar šiem ārējiem ekspertiem, kā arī uzrauga deleģētā darba izpildes kvalitāti.

4.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes

Līgums ar LVAEI tika noslēgts 2008.gada decembrī.

2008.gadā galvenās aktivitātes līguma ietvaros bija organizatoriski pasākumi līguma izpildes nodrošināšanai (biroja iekārtošana; biroja aprīkojuma iegāde).

2009.gadā aizsākās aktīva darbība Nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros. 2009.gada Darba plānā noteiktie pasākumu galvenie rezultāti:

- Sagatavots rādītāju saraksts ar datu ieguves avotiem;
- Izveidota aktualizētas intervences loģikas programmas pasākumiem. Sagrupēti rādītāji. Noteikta cēloniskā ķēde no budžeta ieguldījuma caur pasākumu iznākumu un rezultātiem uz to ietekmi. Secīgs ieguldījuma izvērtējums pasākuma mērķa sasniegšanā;
- Intervences loģikas rādītāju aktualizācija;
- Definēti novērtēšanas jautājumi, izstrādājot secinājumu izdarīšanas kritērijus, kur nepieciešams identificēt mērķu līmeņus;
- Kartogrāfijas principu noteikšana novērtēšanas rezultātu atspoguļošanai/publiskošanai;
- Tematisko novērtējumu izstrāde;
- Sadarbības izveide ar datu uzkrājēj organizācijām.

Īstenotie pasākumi galvenokārt vērsti uz kopējo LAP NNS izveidi un sakārtošanu, apzinot nepieciešamos un pieejamos rādītājus, to datu avotus, kā arī izveidojot skaidru intervences loģiku secinājumu izdarīšanai.

Īstenojot šos pasākumus, tiks nodrošināta pilnvērtīga Vidustermiņa novērtējuma sagatavošana, tā veidojot vienotu sistēmu.

Kā aktualitāte 2009.gadā tika uzsākts Tematiskais novērtējums „Par Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” izvērtēšanu”. Novērtēšanas mērķis bija izvērtēt ZM plānotās izmaiņas pasākuma nosacījumos, kā arī ieteikt risinājumus to pilnveidošanai.

Datu vākšana

4.2.1. Datu vākšanas pieeja un sistēma

Datu ieguvī un uzkrāšanu nodrošina LVAEI. Datu ieguve, galvenokārt, nozīmē pieprasījumu nosūtīšanu atbildīgajai institūcijai, kā arī datu atlase no datu bāzēm, jo novērtētājam ir nodrošināta pieeja arī datu uzkrāšanas rīkiem citās institūcijās, kur tas iespējams.

Datu uzkrāšana un apstrāde tiek nodrošināta Excel formā. Šobrīd šāda kārtība pietiekami apmierina vajadzības. 2010.gadā kā viena no Darba plānā iekļautajām aktivitātēm paredz izvērtēt nepieciešamību izstrādāt datu uzkrāšanas un apstrādes rīku.

4.2.2. Galvenie datu avoti

Kā nozīmīgākie datu avoti tiek izmantoti:

- LAD – uzraudzības dati. LVAEI ir nodrošināta pieeja LAP Informācijas sistēmai lai bez starpniecības piekļūtu nepieciešamajiem datiem;
- CSP – Statistikas informācija (*bāzes līmeņa rādītāji, ietekmes rādītāji*);
- LVAEI (LEK; SUDAT) – tiek izmantots ekonomisko rādītāju vērtējumiem;
- VRG – dati LEADER pasākumu izvērtēšanai;
- VMD – pamatinformācija meža pasākumu izvērtēšanai.
- PVD – informācija par pārstrādes uzņēmumiem
- LLKC – informācija par apmācību un konsultāciju pasākumu rezultātiem;
- LVĢMC; LDF – vides rādītāji

4.2.3. Pārskats par galvenajām iegūto datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu

Vērtējot kopumā, nav vērojams nozīmīgs datu trūkums, tomēr atsevišķos pasākumos tas ir konstatēts, kā piemēram, vides pasākumi, LEADER pasākumi un apmācības.

Vides pasākumos kā trūkums jāmin datu ieguves sistēmas neesamība. Valsts līmenī tiek apkopoti atsevišķi pamatrādītāji, tomēr LAP programmai trūkst specifiski rādītāji. Nepieciešams pastāvīgs datu monitorings, īpaši attiecībā uz bioloģisko daudzveidību. Metodes un metodoloģijas datu ieguvei tika izstrādātas LAP (2004-2006)ietvaros, tomēr galvenais kavēklis šādas sistēmas izveidē ir datu monitoringa izmaksas, kas atsevišķos gadījumos pārsniedz samērīguma principu. 2010.gadā plānots pārskatīt un aktualizēt agrovides pasākumu datu monitoringu.

LEADER pasākumos ir konstatēta datu nepietiekamība, jo LAP IS datu bāzē netiek apkopota informācija par VRG, savukārt novērtēšanas vajadzībām tā ir aktuāla. Šajā gadījumā kā risinājums ir plānota VRG anketēšana.

Līdzīga situācija ir apmācībās, kur LAP IS netiek uzkrāta informācija par apmācītajām personām un iegūto zināšanu piemērošanu praksē. Kā viens no risinājumiem sadarbībā ar LLKC ir plānota apmācību veicēju un apmācīto personu anketēšana.

Šobrīd daļa ekonomisko rādītāju analīze tiek balstīta uz SUDAT datiem. Latvijā SUDAT iesaistītas 1000 saimniecības. Atsevišķos gadījumos novērtēšanas procesā saskaramies ar problēmu, ka SUDAT saimniecības neietver mazās saimniecības (zem 2 ELV), kā arī ir samērā neliela kopa, līdz ar to neraksturo pilnīgi bāzes situāciju. Ne visos gadījumos iespējams izsekot konkrētu saimniecību dinamiku, jo saimniecību loks ir mainīgs. Tiks izvērtēta iespēja lietot citus datu avotus vai kombinēt ar SUDAT.

4.2.4. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu novērtētājus ar datu pieejamību

Līguma ietvaros par novērtēšanai nepieciešamo datu apzināšanu un uzkrāšanu ir atbildīga LVAEI. Lai novērtētājs varētu pilnvērtīgi veikt līgumā atrunātās darbības, ZM ir veikusi vairākas aktivitātes informācijas pieejamības nodrošināšanai:

- datu uzkrājēj organizācijas iepazīstinātas ar novērtētāju, aicinot sniegt novērtēšanas vajadzībām nepieciešamos datus;
- veikti visi pasākumi lai nodrošinātu piekļuvi ZM rīcībā/pārziņā esošo datu sistēmām/datu bāzēm (LEK, SUDAT);
- nodrošināta piekļuve LAD uzturētajai LAP IS.

4.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē

Lai pilnveidotu Latvijas LAP NNS, novērtēšanas eksperti veikuši aktivitātes pieredzes iegūšanai, kā arī informējuši ieinteresētās puses par īstenotajiem pasākumiem un rezultātiem:

2009.gada 2.jūnijā LVAEI eksperti apmeklēja Dānijas Pārtikas ražošanas aģentūru, kas nodrošina LAP novērtēšanas sistēmas izveidi Dānijā. Tikšanās laikā LVAEI iepazīnās ar Dānijas pieeju datu apkopošanā un analīzē, kā arī tikās ar novērtēšanas ekspertu Mortenu Kvistgaardu (eksperts veica Latvijas LAP (2004-2006) iepriekšējo novērtējumu Ex-ante).

2009.gada 5.jūnijā LVAEI prezentācija LAP UK sēdē par paveikto LAP NNS ietvaros, kā arī sniegta analīze par atsevišķu pasākumu rādītāju dinamiku.

2009.gada 25. septembrī notika sanāksme ar Eiropas Lauku attīstības Novērtēšanas tīkla (ELANT) ģeogrāfisko ekspertu Rotu Šnuku. Sanāksmē piedalījās LVAEI un ārējie eksperti, kā arī ZM pārstāvji. Sanāksmes laikā ģeogrāfiskais eksperts iepazīstināja klātesošos ar ELANT struktūru, darbības principiem, kā arī kopīgi ar ekspertiem diskutēti jautājumi par novērtēšanas aktivitātēm.

24.oktobrī Latviju apmeklēja Maikls Hegartijs (Machael Hegarty) ELANT projekta vadītājs. Apmeklējuma laikā notika tikšanās ar novērtēšanas ekspertiem (vides, LEADER, ekonomikas), kā arī ar Vadošās iestādes pārstāvjiem. Tikšanās laikā ELANT projekta vadītājs tika iepazīstināts ar Latvijā izveidoto novērtēšanas sistēmu, kā arī idiskusēti jautājumi par novērtēšanas problēmām.

29.oktobrī eksperts jautājumos par ūdens kvalitāti piedalījās seminārā Vīnē par vides rādītāju izvērtēšanu.

2009.gada 10.decembrī LVAEI eksperti LAP UK prezentēja datus, kas raksturo atsevišķu pasākumu ieviešanu, to saistot ar LAP mērķiem, īstenotajiem pasākumiem un aktuālo situāciju laukos. Prezentācija tika atzinīgi novērtēta no UK locekļu puses.

4.4. Problēmas un to risinājumi

Ieviešot LAP NNS, sākotnēji ZM nebija skaidrības, kādu pieeju novērtēšanas pasākumiem šajā programmēšanas periodā izvēlēties. Pēc stipro un vājo pušu izvērtējuma, tika noteikta kārtība, kuras ietvaros Nepārtraukto novērtēšanu un Vidustermiņa novērtēšanu veic viens vērtētājs. Šāda pieeja netiek izmantota visās valstīs un 2010.gadā darba vizītes laikā plānots iepazīties ar Igaunijas pieredzi, kas izmanto atšķirīgu pieeju.

Atsevišķu pasākumu īstenošanā ir konstatēta novērtēšanai nepieciešamo datu nepietiekamība (skat. 5.3.3. apakšnodaļu „**Pārskats par galvenajām iegūtu datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu**”).

Kopumā Latvijas LAP NNS darbojas veiksmīgi un ir iegūti atsevišķi rezultāti. Kā nozīmīgs atskaites punkts būs LAP Vidustērmiņa novērtējums (ziņojums EK 31.12.2010), pēc kura būs iespējams konstatēt lielākos panākumus vai trūkumus šobrīd īstenotajai sistēmai.

5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem

Lai nodrošinātu ELFLA saderību, atbilstību ES politikai, prioritātēm, kā arī ELFLA izdevumu nošķirtību no citiem ES finanšu instrumentiem:

- Organizēta tikšanās ar Finanšu ministrijas (ES Struktūrfondu un KF Vadošā iestāde) speciālistiem par fondu projektu ieviešanas vienkāršošanu;
- Vadošā iestāde 2008.gada 27.februārī nosūtīja Finanšu ministrijai vēstuli „Par grozījumiem Darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, kurā lūdza 2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fondu UK sēdē precizēt atsauci uz ELFLA lauku attīstībai līdzfinansētajiem pasākumiem;
- Maksājumu iestāde - LAD - veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm, lai novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī;
- ELFLA Vadošās iestādes vadītājs un deleģētie atbildīgie ZM pārstāvji piedalījās ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda UK sēdēs, ko organizē ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošā iestāde (lemts par grozījumiem ES struktūrfondu darbības programmās un projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju apstiprināšanu) – 25.03.2009., 14.10.2009.;
- ES Struktūrfondu Atbildīgās iestādes - Vides ministrija, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Satiksmes ministrija ir ELFLA UK sastāvā;
- ZM atbildīgie darbinieki savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda UK lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošās iestādes izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem;
- ES struktūrfondu Atbildīgās iestādes sniegušas atzinumus par ELFLA ieviešanu regulējošiem normatīvajiem aktiem.

6. Valsts lauku tīkla darbība

No LAP (2004-2006) 9.7.atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” finansējuma 2007.gadā tika uzsākta VLT izveide – struktūras izveide, sociālo partneru un ieinteresēto pušu apzināšana, diskusiju un tikšanos rīkošana par VLT izveidi un uzbūvi. VLT galvenais mērķis ir sekmēt lauku attīstībā iesaistītu organizāciju un pārvaldes iestāžu aktīvu līdzdalību LAP ieviešanā, veidojot vidi koordinētām darbībām lauku attīstības politikas īstenošanā.

Atbilstoši Regulas (EK) Nr.1698/2005 68.panta 2.punktam, LAP ietvaros tika paredzēts finansējums VLT izveidei un funkciju īstenošanai, saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1698/2005, piešķirot finansējumu VLT no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem.

Ņemot vērā, ka Latvijā līdz šim jau bija veiksmīgi darbojies LLKC, kas aptver visu Latvijas teritoriju, koordinē konsultatīvās un informācijas apmaiņas sistēmu visās Latvijas pašvaldībās, turklāt tam bija pieredze uzdevumu izpildē, ko deleģējusi ZM, kā arī līdzšinējā sadarbība ar citām nacionāla līmeņa lauku attīstības sekmēšanā iesaistītām organizācijām, kas uzskatāmi parādīja uz lauku attīstību un lauku iedzīvotāju dzīves kvalitāti vērstu organizāciju spēju sadarboties un jau pastāvoša neformāla sadarbības tīkla darbību, kā arī, lai nodrošinātu VLT izveidi un darbību, ar nacionālajiem tiesību aktiem VLT sekretariāta izveide tika deleģēta LLKC.

Ievērojot Komisijas 2006.gada 15.decembra Regulas (EK) Nr.1974/2006 41.panta 4.punktu, kas nosaka, ka VLT dalībvalstīm jāizveido vēlākais līdz 2008.gada 31.decembrim, ZM speciālisti izveidoja tīkla struktūru un 2008.gada 25.jūlijā noslēdza līgumu ar LLKC par VLT sekretariāta darbības nodrošināšanu un tā Rīcības programmas izstrādi un īstenošanu. VLT darbībai un sekmīgai aktivitāšu īstenošanai visā Latvijas teritorijā, tika izveidots sekretariāts ar 1 centrālo un 8 reģionālajām struktūrvienībām.

Līdz ar VLT izveidošanu, 2008.gada vidū kā koordinējoša un konsultējoša institūcija ar ZM rīkojumu tika izveidota VLT Sadarbības padome, kuru veido lauku attīstībā iesaistītu organizāciju un publiskās pārvaldes (valsts un pašvaldību institūciju) pārstāvji. Kā Sadarbības padomes galvenās funkcijas tika noteiktas VLT sekretariāta darbības pārraudzība, konsultēšana un informēšana jautājumos, kas saistīti ar lauku attīstību Latvijā, kā arī tīkla Rīcības programmas 2009.-2013.gadam īstenošanas uzraudzība un rekomendāciju sniegšana, progresa ziņojumu par programmas īstenošanu izvērtēšana un apstiprināšana.

Atbilstoši ES un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam un ar LLKC noslēgtajam līgumam 2008.gadā VLT darbības ietvaros tika:

- izveidots sekretariāts;
- izveidota VLT Sadarbības padome, iekļaujot tās sastāvā attiecīgos sociālos partnerus, kā arī organizētas 3 Sadarbības padomes sēdes (16.10.2008, 06.11.2008, 02.12.2008, 18.12.2008);
- apstiprināta VLT Rīcības programma un īstenojamās aktivitātes 2008. un 2009.gadam;
- veikts darbs pie informācijas un publicitātes pasākumu ieviešanas – izveidots VLT logo un mājas lapa www.laukutikls.lv.

Jau 2009.gadā, lai nodrošinātu finanšu līdzekļu piešķiršanas un izlietojuma caurskatāmību, pamatlīgumā tika veikti vairāki grozījumi, slēgtas papildu vienošanās, un nodalīts finansējums sekretariāta darbības nodrošināšanai un VLT Rīcības programmas ieviešanai.

2009.gada nogalē, lai veicinātu informācijas pieejamību lauku teritorijās pēc iespējas tuvāk interesentu dzīvesvietai, kā arī VLT Rīcības programmas aktivitāšu īstenošanu, informācijas izplatīšanu un apmaiņu par LAP, VLT struktūrā tika integrēti novadu lauku attīstības speciālisti, nodrošinot vismaz 1 lauku attīstības speciālista darbību katrā novadā.

Atbilstoši ES un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam un ar LLKC noslēgtajam līgumam, 2009.gadā VLT sekretariāta darbības nodrošināšanas ietvaros:

- sagatavots un ZM iesniegts VLT Sadarbības padomē saskaņots tīkla Progresa ziņojums par 2008.gadu.

- noorganizētas 63 reģionālo darba grupu tikšanās, kurās apvienoti vairāku nozaru pārstāvji lauksaimnieki, tūrisma mītņu īpašnieki, esošie un potenciālie mājražotāji, mazpulki, amatnieki un nevalstisko organizāciju pārstāvji;
- sagatavoti publicitātes materiāli par VLT gan latviešu, gan angļu valodās;
- VLT sekretariāta pārstāvji piedalījušies vairākos starptautiskos lauku tīklu pasākumos (tai skaitā dalība Baltijas un Ziemeļeiropas valstu lauku tīklu sanāksmēs);
- tīmekļa vietnē www.laukutikls.lv ievietoti 624 jauni raksti, 1400 notikumi;
- notikušas 2 VLT Sadarbības padomes sēdes;
- noorganizēts seminārs VRG par vietējo attīstības stratēģiju administrēšanas aktualitātēm;
- noorganizēts seminārs "Radošo biznesa ideju tirgus"(sadarbībā ar biedrībām "Latvijas Jauno Zemnieku klubs" un "Latvijas mazpulki"), seminārā piedalījās 60 dalībnieku, tā laikā apmeklētas 5 saimniecības;
- noorganizēts starptautisks seminārs "Labā pieredze un prakse LEADER pieejas īstenošanā Latvijā un Igaunijā", seminārā piedalījās 240 dalībnieku;
- noorganizēta konference "Lauksaimniecības loma lauku attīstībā", konferencē piedalījās 255 dalībnieki;
- noorganizēta starptautiska konference "Lauksaimniecības kooperācija Latvijā un citās pasaules valstīs", konferencē piedalījās 46 dalībnieki.

Savukārt VLT Rīcības programmas ietvaros 2009.gadā tika :

- noorganizēti 132 semināri, 15 661,4 klausītāj stundu apjomā;
- sagatavotas ziņu lapas - 6,6 autorloksnes, 11 izdevumi, kopā gadā 61 600 eksemplāri;
- noorganizēti 189 semināri un apmācības 24 443 klausītāj stundu apjomā;
- izstrādāti 78 uzņēmējdarbības plāni lauku mazo saimniecību pārprofilēšanas pasākuma ietvaros;
- noorganizēti 26 pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā, kuros piedalījušies 939 dalībnieki;
- noorganizēti 8 pieredzes apmaiņas braucieni uz ES valstīm, kuros piedalījušies 202 dalībnieki;
- sagatavota un VLT tīmekļa vietnē ievietota rokasgrāmata par LEADER pieejas projektu ieviešanas dokumentāciju. Nepieciešamības gadījumā arī turpmākajos gados šī rokasgrāmata tiek aktualizēta;
- Pasākuma "Lauku saimniecību modernizācijas vispārējās darbības stabilizācija" ietvaros izstrādāti stabilizācijas plāni 88 saimniecībām.

Ņemot vērā, ka VLT darbība tiek finansēta no LAP atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” finanšu līdzekļiem un saistībā ar to īstenojamās aktivitātes un paredzētais finansējums tiek apstiprināts LAP 2007.-2013.gadam un Rīcības programmas EZF atbalsta ieviešanai Latvijā atbalsta pasākuma vai prioritārā virziena „Tehniskā palīdzība” paredzēto līdzekļu piešķiršanas komisijā , tā nodrošinot pasākumu un aktivitāšu īstenošanas pārraudzību, un lai mazinātu administratīvo slogu un nodrošinātu funkciju nepārklāšanos VLT aktivitāšu saskaņošanas un īstenošanas procesos, 2009.gada oktobrī VLT Sadarbības

padomes, kas līdz šim darbojās ZM, darbība tika pārtraukta. Turpmāk VLT rīcības programmas īstenošanas uzraudzību, nodrošinot arī pasākumu un aktivitāšu īstenošanas pārraudzību, ZM veic tikai iepriekš minētā komisija. Taču, neraugoties uz Sadarbības padomes darbības izbeigšanu ZM, VLT sociālie partneri tika aicināti iesaistīties jaunizveidotā tā vienībā, kas turpmāk darbojas pēc līdzīgiem principiem kā līdzšinējā Sadarbības padome, saglabājot arī Sadarbības padomes nosaukumu un nodrošinot padomes funkciju izpildi.

Lai uzlabotu finanšu līdzekļu kontroli un pārskatāmību un dokumentu izsekojamību, un kontroles mehānisma caurskatāmību VLT sekretariāta darbības nodrošināšanā un tīkla Rīcības programmas 2009.-2013.gadam ieviešanā, 2010.gada sākumā tika parakstīta vienošanās, ar kuru atzīst līdzšinējo līgumu par spēku zaudējušu un tā vietā turpmāk ik gadu tiks slēgti 2 atsevišķi līgumi – viens par sekretariāta darbības nodrošināšanu, bet otrs – par tīkla Rīcības programmas ieviešanu.

Līdz ar to 2010.gada februāra sākumā, ievērojot iepriekš minētās komisijas 2009.gada decembrī pieņemto lēmumu, tika noslēgti 2 līgumi, piešķirot finansējumu gan VLT sekretariāta darbības nodrošināšanai, gan tīkla rīcības programmas ieviešanai 2010.gadam. 2010.gada jūlijā, ievērojot šīs komisijas lēmumu un ņemot vērā lauku attīstības tendences un vajadzības, tika veikti grozījumi līgumā par tīkla Rīcības programmas ieviešanu, papildinot 2010.gada darba plānu ar vēl 4 aktivitātēm un piešķirot to īstenošanai papildu finansējumu.

Secinājumi

LAP īstenošanas periodā no 2007.-2009.gadam lielākās problēmas bija saistītas ar sarežģīto ekonomisko situāciju valstī, jo īpaši, finanšu tirgū. Tā kā kredītresursi, kas iepriekšējos pārskata periodos atbalsta saņēmējiem bija salīdzinoši brīvi pieejami, šajā pārskata periodā bija ļoti ierobežoti, kā arī būtiski sadārdzinājušies, atbalsta saņēmējiem radās grūtības īstenot projektus, kā rezultātā atsevišķos atbalsta pasākumos bija vērojama tendence pagarināt projektu īstenošanas termiņus. Īpaši šī problēma skāra pretendētus īstenojot projektus LAP investīciju veida pasākumos, tādos kā „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”. Lai risinātu šo problēmu, Vadošā iestāde jau 2009.gada beigās, apzinot arī citu kaimiņvalstu pieredzi, uzsāka darbu pie finanšu inženierijas pasākumu ieviešanas, konsultējoties gan ar sociālajiem partneriem, gan arī EK.

Lai nodrošinātu visu reģionu vienmērīgu attīstību, pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” pieejamais fonda finansējums tika sadalīts pa reģioniem proporcionāli Vienotajam platībmaksājumam pieteiktajām platībām. Tomēr šāds sadalījums nav veicinājis ekonomiskās aktivitātes palielināšanos mazāk attīstītajos reģionos – Austrumlatgalē, Ziemeļaustrumos. Atšķirībā no attīstītākajiem reģioniem, piemēram, Zemgales, kur visam periodam pieejamais finansējums tuvojas beigām, valsts austrumu daļā vairāk ir mazu lopkopības saimniecību, kuras smagāk cieta no ekonomiskās krīzes radītajām sekām. Lai nodrošinātu plānoto fonda finansējuma izlietojumu, fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un partneriem būs jāpieņem lēmums par šī nosacījuma pārskatīšanu vai grozīšanu.

Pielikums. Latvijas lauku attīstību raksturojošie indikatori 2007.- 2013. gadam

Asis	Indikatora Nr.	Lead indikators	Mērvienība	Bāzes periods (gads)	Rādītāja līmenis bāzes periodā	Plānotais rādītāja līmenis	2006	2007	2008	2009	Sasniegtais rādītāja līmenis 2009.gadā	
VISPĀRĒJI												
	1.	<i>Ekonomiskā attīstība</i>	<i>IKP/iedz. (PPS), % no ES-27</i>	2005	47	57	52	56	57	49	20%	
	2.	Nodarbinātība (15-64):	Nodarbināto īpatsvars kopējā (attiecīgās vecuma grupas) iedzīvotāju skaitā (15-64 gadi) %	2005	63,4	67	66,3	68,4	68,6	61,1	-64%	
	3.	Bezdarbs	Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā, %	2005	8,7	8	6,8	6	7,5	17,3	-1229%	
			ieskaitot:									
			- sievietes		2005	8,4	8	6,4	5,7	7	13,8	-1350%
			- jauniešus (15 - 24)		2005	12,9	12	13,1	10,9	13	38,3	-2822%
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒSPĒJAS UZLABOŠANA												
	4.	Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā	Saimniecību vadītāju īpatsvars ar profesionālo vai augstāko izglītību īpatsvars kopējā saimniecību vadītāju skaitā (%)	2005	21,4	56	21	24	24	24	8%	
	6.	Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā	Bruto pievienotā vērtība bāzes cenās uz vienu nozarē strādājošo gada darbaspēka vienību (LVL)	2004	1774	3700	1623	1921	2235	2218,0	23%	
			Ikgadējā bruto pievienotā vērtība faktorizmaksās uz vienu nozarē strādājošo gada darba vienību (LVL faktorizmaksās)	2005	1503	4900	2777	3516	3607	3160	49%	
	10.	Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē	Ikgadējā bruto pievienotā vērtība uz vienu vidēji gadā nozarē strādājošo (LVL)	2004	6281	18000	6357	6350	5803	5715	-5%	

Asis	Indikatora Nr.	Lead indikators	Mērvienība	Bāzes periods (gads)	Rādītāja līmenis bāzes periodā	Plānotais rādītāja līmenis	2006	2007	2008	2009	Sasniegtais rādītāja līmenis 2009.gadā
	14.	Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē	Bruto pievienotā vērtība uz vienu nozarē strādājošo (LVL)	2005	3279,4	10000	2616	3171	4647	5872,0	39%
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA											
	17.	Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija	Lauku putnu populācijas indeksa tendence	2006	1	1	1	1	n.d.	n.d.	100%
	18.	Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes	Bioloģiski vērtīgo pļavu platība (ha)	2005	18620	25000	28164	26874	29329	32106	211%
	20.	Ūdens kvalitāte: Slāpekļa bilance	Īpaši jutīgo teritoriju upēs gada vidējā nitrātu slāpekļa (N/NO3) koncentrācija, mg/l	2004	0,8 – 6,4	0,8-6,4	0,72 – 4,95	0,32 – 13,29	1,52 – 8,08	n.d.	-60%
	24.	Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana	Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes energoresursi, kt	2004	1859	2 000	1 852	1 809	1 797	1827,2	-23%
3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA											
	27	To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās	% no saimniecībām	2005	8,34	10	8,34	8,86	8,86	8,86	31%

Asis	Indikatora Nr.	Lead indikators	Mērvienība	Bāzes periods (gads)	Rādītāja līmenis bāzes periodā	Plānotais rādītāja līmenis	2006	2007	2008	2009	Sasniegtais rādītāja līmenis 2009.gadā
	28	Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm	Nodarbināto skaits rūpniecībā (sekundārās nozares) un pakalpojumu (terciārās) nozarēs, tūkst.:	2005	910,4	915	966,1	1006,4	1034,7	1047,5	2980%
			-rūpniecībā (NACE C...F);	2005	269,7	280	299,5	317,7	320,7	229,9	-386%
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	2005	640,7	635	666,6	688,7	714	587,7	930%
	29	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm (NACE C – P), milj. Ls	2005	7608	12500	12 051,10	12592	12 844,50	10 885,00	67%
			-rūpniecībā (NACE C...F);	2005	1749	2900	1661,3	n.d.	1689,7	1304	-39%
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	2005	3771	9600	5194,9	n.d.	5577,3	4765,5	17%
	30	Pašnodarbinātības attīstība	Pašnodarbināto un darba devēju skaits, tūkst. cilvēku.	2005	96,7	110	109,7	101,3	98,4	98,5	14%
	32	Interneta pieejamība lauku apvidos	Interneta piekļuve māsaimniecībās, laukos	2004	7,9	60	28,5	40,6	44,6	50	81%
	33	Pakalpojumu sektora attīstība	Pakalpojumu nozares radītās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (NACE G...P)	2005	73,8	75	65,7	64,7	68,7	68,7	-425%
	35	Mūža izglītība lauku apvidos	Pieaugušo (25-64) līdzdalība izglītībā un apmācībā, %	2004	8,4	15	6,9	7,1	6,8	6,8	-24%